

Detlev Blanke
Interlingvistiko kaj
esperantologio:
vojoj al la faka literaturo

Interlingvistiko
ESPERANTO-LINGVAJ
1881-1892
1893-1904
1905-1916
1917-1928
1929-1940
1941-1952
1953-1964
1965-1976
1977-1988
1989-2000
2001-2012
2013-2024
2025-2036
2037-2048
2049-2060
2061-2072
2073-2084
2085-2096
2097-2108
2109-2120
2121-2132
2133-2144
2145-2156
2157-2168
2169-2180
2181-2192
2193-2204
2205-2216
2217-2228
2229-2240
2241-2252
2253-2264
2265-2276
2277-2288
2289-2300
2301-2312
2313-2324
2325-2336
2337-2348
2349-2360
2361-2372
2373-2384
2385-2396
2397-2408
2409-2420
2421-2432
2433-2444
2445-2456
2457-2468
2469-2480
2481-2492
2493-2504
2505-2516
2517-2528
2529-2540
2541-2552
2553-2564
2565-2576
2577-2588
2589-2600
2601-2612
2613-2624
2625-2636
2637-2648
2649-2660
2661-2672
2673-2684
2685-2696
2697-2708
2709-2720
2721-2732
2733-2744
2745-2756
2757-2768
2769-2780
2781-2792
2793-2804
2805-2816
2817-2828
2829-2840
2841-2852
2853-2864
2865-2876
2877-2888
2889-2900
2901-2912
2913-2924
2925-2936
2937-2948
2949-2960
2961-2972
2973-2984
2985-2996
2997-3008
3009-3020
3021-3032
3033-3044
3045-3056
3057-3068
3069-3080
3081-3092
3093-3104
3105-3116
3117-3128
3129-3140
3141-3152
3153-3164
3165-3176
3177-3188
3189-3200
3201-3212
3213-3224
3225-3236
3237-3248
3249-3260
3261-3272
3273-3284
3285-3296
3297-3308
3309-3320
3321-3332
3333-3344
3345-3356
3357-3368
3369-3380
3381-3392
3393-3404
3405-3416
3417-3428
3429-3440
3441-3452
3453-3464
3465-3476
3477-3488
3489-3500
3501-3512
3513-3524
3525-3536
3537-3548
3549-3560
3561-3572
3573-3584
3585-3596
3597-3608
3609-3620
3621-3632
3633-3644
3645-3656
3657-3668
3669-3680
3681-3692
3693-3704
3705-3716
3717-3728
3729-3740
3741-3752
3753-3764
3765-3776
3777-3788
3789-3800
3801-3812
3813-3824
3825-3836
3837-3848
3849-3860
3861-3872
3873-3884
3885-3896
3897-3908
3909-3920
3921-3932
3933-3944
3945-3956
3957-3968
3969-3980
3981-3992
3993-4004
4005-4016
4017-4028
4029-4040
4041-4052
4053-4064
4065-4076
4077-4088
4089-4100
4101-4112
4113-4124
4125-4136
4137-4148
4149-4160
4161-4172
4173-4184
4185-4196
4197-4208
4209-4220
4221-4232
4233-4244
4245-4256
4257-4268
4269-4280
4281-4292
4293-4304
4305-4316
4317-4328
4329-4340
4341-4352
4353-4364
4365-4376
4377-4388
4389-4400
4401-4412
4413-4424
4425-4436
4437-4448
4449-4460
4461-4472
4473-4484
4485-4496
4497-4508
4509-4520
4521-4532
4533-4544
4545-4556
4557-4568
4569-4580
4581-4592
4593-4604
4605-4616
4617-4628
4629-4640
4641-4652
4653-4664
4665-4676
4677-4688
4689-4700
4701-4712
4713-4724
4725-4736
4737-4748
4749-4760
4761-4772
4773-4784
4785-4796
4797-4808
4809-4820
4821-4832
4833-4844
4845-4856
4857-4868
4869-4880
4881-4892
4893-4904
4905-4916
4917-4928
4929-4940
4941-4952
4953-4964
4965-4976
4977-4988
4989-5000
5001-5012
5013-5024
5025-5036
5037-5048
5049-5060
5061-5072
5073-5084
5085-5096
5097-5108
5109-5120
5121-5132
5133-5144
5145-5156
5157-5168
5169-5180
5181-5192
5193-5204
5205-5216
5217-5228
5229-5240
5241-5252
5253-5264
5265-5276
5277-5288
5289-5300
5301-5312
5313-5324
5325-5336
5337-5348
5349-5360
5361-5372
5373-5384
5385-5396
5397-5408
5409-5420
5421-5432
5433-5444
5445-5456
5457-5468
5469-5480
5481-5492
5493-5504
5505-5516
5517-5528
5529-5540
5541-5552
5553-5564
5565-5576
5577-5588
5589-5600
5601-5612
5613-5624
5625-5636
5637-5648
5649-5660
5661-5672
5673-5684
5685-5696
5697-5708
5709-5720
5721-5732
5733-5744
5745-5756
5757-5768
5769-5780
5781-5792
5793-5804
5805-5816
5817-5828
5829-5840
5841-5852
5853-5864
5865-5876
5877-5888
5889-5900
5901-5912
5913-5924
5925-5936
5937-5948
5949-5960
5961-5972
5973-5984
5985-5996
5997-6008
6009-6020
6021-6032
6033-6044
6045-6056
6057-6068
6069-6080
6081-6092
6093-6104
6105-6116
6117-6128
6129-6140
6141-6152
6153-6164
6165-6176
6177-6188
6189-6200
6201-6212
6213-6224
6225-6236
6237-6248
6249-6260
6261-6272
6273-6284
6285-6296
6297-6308
6309-6320
6321-6332
6333-6344
6345-6356
6357-6368
6369-6380
6381-6392
6393-6404
6405-6416
6417-6428
6429-6440
6441-6452
6453-6464
6465-6476
6477-6488
6489-6500
6501-6512
6513-6524
6525-6536
6537-6548
6549-6560
6561-6572
6573-6584
6585-6596
6597-6608
6609-6620
6621-6632
6633-6644
6645-6656
6657-6668
6669-6680
6681-6692
6693-6704
6705-6716
6717-6728
6729-6740
6741-6752
6753-6764
6765-6776
6777-6788
6789-6800
6801-6812
6813-6824
6825-6836
6837-6848
6849-6860
6861-6872
6873-6884
6885-6896
6897-6908
6909-6920
6921-6932
6933-6944
6945-6956
6957-6968
6969-6980
6981-6992
6993-7004
7005-7016
7017-7028
7029-7040
7041-7052
7053-7064
7065-7076
7077-7088
7089-7100
7101-7112
7113-7124
7125-7136
7137-7148
7149-7160
7161-7172
7173-7184
7185-7196
7197-7208
7209-7220
7221-7232
7233-7244
7245-7256
7257-7268
7269-7280
7281-7292
7293-7304
7305-7316
7317-7328
7329-7340
7341-7352
7353-7364
7365-7376
7377-7388
7389-7400
7401-7412
7413-7424
7425-7436
7437-7448
7449-7460
7461-7472
7473-7484
7485-7496
7497-7508
7509-7520
7521-7532
7533-7544
7545-7556
7557-7568
7569-7580
7581-7592
7593-7604
7605-7616
7617-7628
7629-7640
7641-7652
7653-7664
7665-7676
7677-7688
7689-7700
7701-7712
7713-7724
7725-7736
7737-7748
7749-7760
7761-7772
7773-7784
7785-7796
7797-7808
7809-7820
7821-7832
7833-7844
7845-7856
7857-7868
7869-7880
7881-7892
7893-7904
7905-7916
7917-7928
7929-7940
7941-7952
7953-7964
7965-7976
7977-7988
7989-8000
8001-8012
8013-8024
8025-8036
8037-8048
8049-8060
8061-8072
8073-8084
8085-8096
8097-8108
8109-8120
8121-8132
8133-8144
8145-8156
8157-8168
8169-8180
8181-8192
8193-8204
8205-8216
8217-8228
8229-8240
8241-8252
8253-8264
8265-8276
8277-8288
8289-8300
8301-8312
8313-8324
8325-8336
8337-8348
8349-8360
8361-8372
8373-8384
8385-8396
8397-8408
8409-8420
8421-8432
8433-8444
8445-8456
8457-8468
8469-8480
8481-8492
8493-8504
8505-8516
8517-8528
8529-8540
8541-8552
8553-8564
8565-8576
8577-8588
8589-8600
8601-8612
8613-8624
8625-8636
8637-8648
8649-8660
8661-8672
8673-8684
8685-8696
8697-8708
8709-8720
8721-8732
8733-8744
8745-8756
8757-8768
8769-8780
8781-8792
8793-8804
8805-8816
8817-8828
8829-8840
8841-8852
8853-8864
8865-8876
8877-8888
8889-8900
8901-8912
8913-8924
8925-8936
8937-8948
8949-8960
8961-8972
8973-8984
8985-8996
8997-9008
9009-9020
9021-9032
9033-9044
9045-9056
9057-9068
9069-9080
9081-9092
9093-9104
9105-9116
9117-9128
9129-9140
9141-9152
9153-9164
9165-9176
9177-9188
9189-9200
9201-9212
9213-9224
9225-9236
9237-9248
9249-9260
9261-9272
9273-9284
9285-9296
9297-9308
9309-9320
9321-9332
9333-9344
9345-9356
9357-9368
9369-9380
9381-9392
9393-9404
9405-9416
9417-9428
9429-9440
9441-9452
9453-9464
9465-9476
9477-9488
9489-9500
9501-9512
9513-9524
9525-9536
9537-9548
9549-9560
9561-9572
9573-9584
9585-9596
9597-9608
9609-9620
9621-9632
9633-9644
9645-9656
9657-9668
9669-9680
9681-9692
9693-9704
9705-9716
9717-9728
9729-9740
9741-9752
9753-9764
9765-9776
9777-9788
9789-9800
9801-9812
9813-9824
9825-9836
9837-9848
9849-9860
9861-9872
9873-9884
9885-9896
9897-9908
9909-9920
9921-9932
9933-9944
9945-9956
9957-9968
9969-9980
9981-9992
9993-10004
10005-10016
10017-10028
10029-10040
10041-10052
10053-10064
10065-10076
10077-10088
10089-10100
10101-10112
10113-10124
10125-10136
10137-10148
10149-10160
10161-10172
10173-10184
10185-10196
10197-10208
10209-10220
10221-10232
10233-10244
10245-10256
10257-10268
10269-10280
10281-10292
10293-10304
10305-10316
10317-10328
10329-10340
10341-10352
10353-10364
10365-10376
10377-10388
10389-10400
10401-10412
10413-10424
10425-10436
10437-10448
10449-10460
10461-10472
10473-10484
10485-10496
10497-10508
10509-10520
10521-10532
10533-10544
10545-10556
10557-10568
10569-10580
10581-10592
10593-10604
10605-10616
10617-10628
10629-10640
10641-10652
10653-10664
10665-10676
10677-10688
10689-10700
10701-10712
10713-10724
10725-10736
10737-10748
10749-10760
10761-10772
10773-10784
10785-10796
10797-10808
10809-10820
10821-10832
10833-10844
10845-10856
10857-10868
10869-10880
10881-10892
10893-10904
10905-10916
10917-10928
10929-10940
10941-10952
10953-10964
10965-10976
10977-10988
10989-11000
11001-11012
11013-11024
11025-11036
11037-11048
11049-11060
11061-11072
11073-11084
11085-11096
11097-11108
11109-11120
11121-11132
11133-11144
11145-11156
11157-11168
11169-11180
11181-11192
11193-11204
11205-11216
11217-11228
11229-11240
11241-11252
11253-11264
11265-11276
11277-11288
11289-11300
11301-11312
11313-11324
11325-11336
11337-11348
11349-11360
11361-11372
11373-11384
11385-11396
11397-11408
11409-11420
11421-11432
11433-11444
11445-11456
11457-11468
11469-11480
11481-11492
11493-11504
11505-11516
11517-11528
11529-11540
11541-11552
11553-11564
11565-11576
11577-11588
11589-11600
11601-11612
11613-11624
11625-11636
11637-11648
11649-11660
11661-11672
11673-11684
11685-11696
11697-11708
11709-11720
11721-11732
11733-11744
11745-11756
11757-11768
11769-11780
11781-11792
11793-11804
11805-11816
11817-11828
11829-11840
11841-11852
11853-11864
11865-11876
11877-11888
11889-11900
11901-11912
11913-11924
11925-11936
11937-11948
11949-11960
11961-11972
11973-11984
11985-11996
11997-12008
12009-12020
12021-12032
12033-12044
12045-12056
12057-12068
12069-12080
12081-12092
12093-12104
12105-12116
12117-12128
12129-12140
12141-12152
12153-12164
12165-12176
12177-12188
12189-12200
12201-12212
12213-12224
12225-12236
12237-12248
12249-12260
12261-12272
12273-12284
12285-12296
12297-12308
12309-12320
12321-12332
12333-12344
12345-12356
12357-12368
12369-12380
12381-12392
12393-12404
12405-12416
12417-12428
12429-12440
12441-12452
12453-12464
12465-12476
12477-12488
12489-12500
12501-12512
12513-12524
12525-12536
12537-12548
12549-12560
12561-12572
12573-12584
12585-12596
12597-12608
12609-12620
12621-12632
12633-12644
12645-12656
12657-12668
12669-12680
12681-12692
12693-12704
12705-12716
12717-12728
12729-12740
12741-12752
12753-12764
12765-12776
12777-12788
12789-12800
12801-12812
12813-12824
12825-12836
12837-12848
12849-12860
12861-12872
12873-12884
12885-12896
12897-12908
12909-12920
12921-12932
12933-12944
12945-12956
12957-12968
12969-12980
12981-12992
12993-13004
13005-13016
13017-13028
13029-13040
13041-13052
13053-13064
13065-13076
13077-13088
13089-13100
13101-13112
13113-13124
13125-13136
13137-13148
13149-13160
13161-13172
13173-13184
13185-13196
13197-13208
13209-13220
13221-13232
13233-13244
13245-13256
13257-13268
13269-13280
13281-13292
13293-13304
13305-13316
13317-13328
13329-13340
13341-13352
13353-13364
13365-13376
13377-13388
13389-13400
13401-13412
13413-13424
13425-13436
13437-13448
13449-13460
13461-13472
13473-13484
13485-13496
13497-13508
13509-13520
13521-13532
13533-13544
13545-13556
13557-13568
13569-13580
13581-13592
13593-13604
13605-13616
13617-13628
13629-13640
13641-13652
13653-13664
13665-13676
13677-13688
13689-13700
13701-13712
13713-13724
13725-13736
13737-13748
13749-13760
13761-13772
13773-13784
13785-13796
13797-13808
13809-13820
13821-13832
13833-13844
13845-13856
13857-13868
13869-13880
13881-13892
13893-13904
13905-13916
13917-13928
13929-13940
13941-13952
13953-13964
13965-13976
13977-13988
13989-14000
14001-14012
14013-14024
14025-14036
14037-14048
14049-14060
14061-14072
14073-14084
14085-14096
14097-14108
14109-14120
14121-14132
14133-14144
14145-14156
14157-14168
14169-14180
14181-14192
14193-14204
14205-14216
14217-14228
14229-14240
14241-14252
14253-14264
14265-14276
14277-14288
14289-14300
14301-14312
14313-14324
14325-14336
14337-14348
14349-14360
14361-14372
14373-14384
14385-14396
14397-14408
14409-14420
14421-14432
14433-14444
14445-14456
14457-14468
14469-14480
14481-14492
14493-14504
14505-14516
14517-14528
14529-14540
14541-14552
14553-14564
14565-14576
14577-14588
14589-14600
14601-14612
14613-14624
14625-14636
14637-14648
14649-14660
14661-14672
14673-14684
14685-14696
14697-14708
14709-14720
14721-14732
14733-14744
14745-14756
14757-14768
14769-14780
14781-14792
14793-14804
14805-14816
14817-14828
14829-14840
14841-14852
14853-14864
14865-14876
14877-14888
14889-14900
14901-14912
14913-14924
14925-14936
14937-14948
14949-14960
14961-14972
14973-14984
14985-14996
14997-15008
15009-15020
15021-15032
15033-15044
15045-15056
15057-15068
15069-15080
15081-15092
15093-15104
15105-15116
15117-15128
15129-15140
15141-15152
15153-15164
15165-15176
15177-15188
15189-15200
15201-15212
15213-15224
15225-15236
15237-15248
15249-15260
15261-15272
15273-15284
15285-15296
15297-15308
15309-15320
15321-15332
15333-15344
15345-15356
15357-15368
15369-15380
15381-15392
15393-15404
15405-1541

**INTERLINGVISTIKO KAJ ESPERANTOLOGIO:
VOJOJ AL LA FAKA LITERATURO**

Detlev Blanke

ENHAVO

0	Antaŭrimarko	3
1	Interlingvistiko, planlingvoj, esperantologio	4
2	Monografioj, antologioj kaj konferencaktoj	7
3	Universitataj disertacioj kaj lernolibroj	10
4	Periodaĵoj pri interlingvistiko kaj esperantologio	11
4.1	Interlingvistikaj periodaĵoj	11
4.2	Esperantologiaj periodaĵoj	12
5	Bibliografioj	14
5.1	Interlingvistikaj superrigardaj bibliografioj	14
5.2	Specialaj interlingvistikaj bibliografioj	15
5.3	Internaciaj periodaj lingvistikaj bibliografioj	15
5.3.1	BL-CIP	16
5.3.2	BLL	16
5.3.3	MLA	17
5.3.4	LLBA	18
5.3.5	BL-CIP, BLL kaj MLA en komparo	18
5.4	Naciaj periodaj bibliografioj	20
5.5	Bibliografioj pri unuopaj lingvistikaj kampoj	20
5.6	Bibliografie orientitaj interlingvistikaj bultenoj	20
5.7	Bibliografiaj helpiloj por traserĉo de revuoj	21
5.7.1	Lingvistikaj revuoj	21
5.7.2	Esperanto-revuoj	22
5.8	Planlingvaj libro-katalogoj	23
6	Planlingvaj bibliotekoj kaj arkivoj	23
7	Interlingvistiko en elektronikaj medioj	25
8	Registro de interlingvistoj	27
9	Literaturo	28

RESUMO

Ne malmultaj publikaĵoj pri interlingvistiko kaj esperantologio povus esti pli altkvalitaj, se iliaj aŭtoroj havintus pli profundan konon de grava fak-literaturo.

Tamen, eĉ por fakulo ofte malfacilas orientiĝi kaj pri la aktualaj kaj pri pli malnovaj sciencaj studoj traktantaj diversajn aspektojn de planlingvoj ([“arte-faritaj”] mondaj [help]lingvoj). La studaĵo volas plifaciligi la aliron al fak-literaturo per atentigo pri la multspecaj materialfontoj, kiujn indas eluzi. Krom monografioj tio aparte koncernas malpli konatajn antologiojn, festlibrojn, konferencaktojn, universitatajn disertaciojn, krome iom novajn kaj malpli novajn planlingvajn periodaĵojn.

Por la aktuala informiĝo aparte gravas ĝeneralaj kaj specialaj interlingvistikaj bibliografioj, bibliografie orientitaj bultenoj kaj periode aperantaj internaciaj bibliografioj kun interlingvistikaj sekcioj. Plej rezultodona estas la bibliografio pri modernaj lingvoj kaj literaturoj, eldonata de Modern Language Association (MLA) en Novjorko, kiu ĉiujare registras la plej novajn materialojn.

Specialaj bibliotekoj, pli kaj pli elektronike konsulteblaj, disponigas grandajn esploreblajn materialkvantojn. Por la alirebligo de la faka literaturo la Interreto ludas kreskantan rolon.

INTERLINGVISTIKO KAJ ESPERANTOLOGIO: VOJOJ AL LA FAKA LITERATURO

0. ANTAŬRIMARKO

Daŭre kreskadas la faka literaturo pri interlingvistiko kaj esperantologio. Orientiĝo pri ĝi fariĝas ĉiam pli malfacila eĉ por la fakulo, aparte se temas pri literaturserĉo pri pli specifaj problemoj. Por la startanto la situacio ofte estas aparte komplika, se li/ŝi volas verki ion vere novan. Pro tio eĉ en pli novaj publikaĵoj videblas, ke gravaj studoj foje restas nekonataj.

Do, iom larĝa enkonduko en la *materialtrovejojn* al mi ŝajnas utila. Ĉi-rilate necesas substreki, ke la sekva studaĵo *ne* estas komentita bibliografio. Tia bibliografio aspektus alie, kvankam bibliografiaj informoj ja multas. La studaĵo unuavice helpu orientiĝi pri tiuj lokoj kaj instrumentoj, per kiuj oni povas daŭre trovi la plej novajn bibliografiajn informojn kaj aliajn materialojn. La studaĵo do volas esti helpilo por plifaciligi memstaran orientiĝon pri la faka literaturo. Tion bibliografio ne povas ebligi, des pli, ĉar ĝi ĉiam estas subjektiva elekto el granda kvanto de literaturo.

En la teksto mi ofte atentigas pri la interlingvistikaj bultenoj *Intl* kaj *IpI* (vd. 5.6), ĉar la kono de ilia enhavo tre faciligas la trovon kaj prijuĝon de la literaturo.

Por atingi sufiĉe da internacieco kaj por eviti la danĝeron ignori gravajn materialojn, mi donis la malneton de la studo al kelkaj kompetentaj fakuloj, kiuj donis multajn utilajn korektojn kaj kompletigojn¹. Pri la fina versio, kiu certe havas ankoraŭ mankojn, mi mem plene respondecas.

¹ (Ĉi-tiu studo estas forte pliampleksigita kaj aktualigita varianto de la germanlingva studo “Wege zur interlinguistischen und esperantologischen Fachliteratur”, kiu unue aperis en *Language Problems & Language Planning* 20 (1996), No 2, p. 168-181 kaj poste en *Intl* 10[2001]1 (38); anglalingva versio de ĉi tiu studo aperis en *Language Problems & Language Planning* 28 (2003), No 2).

Pro utilaj korektoj kaj sugestoj mi dankas al Věra Barandovská-Frank, Wera Blanke, Osmo Buller, Renato Corsetti, Sabine Fiedler, Martin Haase, Wim Jansen, KIM Uson, Ino Kolbe, Ilona Koutny, Andreas Künzli, Sergej Kuznecov, Jouko Lindstedt, Ulrich Lins, LIU Haitao, Cornelia Mannewitz, Geraldo Mattos, Roy McCoy, Aleksandr Melnikov, Carlo Minnaja, Marc van Oostendorp, Otto Prytz, Árpád Rátkai, Humphrey Tonkin, USUI Hiroyuki, Balázs Wacha, YAMASAKI Seikō.

1. INTERLINGVISTIKO, PLANLINGVOJ, ESPERANTOLOGIO

Sub *interlingvistiko*² mi ĉi tie komprenas la scienccon pri la optimumigo de la internacia lingva komunikado. Ĝia tradicia kerna kampo estas la scienco pri planlingvoj aŭ ‘interlingvoj’³. Tiu ĉi okupiĝas pri la kreado, strukturo, funkcio, evoluo kaj aplikado de planlingvoj⁴.

*Planlingvoj*⁵ estas lingvoj, konscie kreitaj laŭ difinitaj kriterioj por – almenaŭ en plej oftaj kazoj – la plifaciligado de la internacia komunikado (ankaŭ nomataj – kvankam kun certaj signifodiferencoj – [*internaciaj*] *artefaritaj lingvoj*, [*artefaritaj*] *mondaj [help]lingvoj*, [aparte en la 18-a kaj 19-a jarcentoj] *universalaj lingvoj*). Oni ankoraŭ ne sufiĉe esploras ilin kiel funkcikapablajn internaciajn interkomprenilojn.

Interlingvistiko entute ludas ĝis nun nur malgrandan rolon en la lingvosciencia diskuto, kiel montras konatiĝo kun multaj superrigardaj verkoj kaj manlibroj de lingvistiko.

Tamen ekzistas aro da lingvistikaj verkoj, kiuj ja mencias interlingvistikajn temojn, tamen nur malofte en sufiĉa kvanto kaj kvalito. Ne eblas ĉi tie doni detalajn ekzemplojn. Tion mi faris aliloke (Blanke 1995). El inter la pozitivaj esceptoj menciindas la ampleksa hungara manlibro pri lingvoj de Fodor (2000) kaj germana/angla multvoluma serio de ampleksaj lingvistikaj manlibroj.⁶

² Pri la aktuale malsamaj limigoj de la objekto de interlingvistiko (limigo al ‘planlingvo-scienco’, ‘scienco pri internaciaj komunikiloj, interlingvoj’, aŭ inkludo de pliaj, i.a. lingvopolitikaj aspektoj) vd. la superrigardojn ĉe Schubert (1989b), Blanke (1998c) kaj Sakaguchi (1998).

³ Parolante pri ‘interlingvoj’ kiel internaciaj komunikiloj necesas atenti, ke ‘interlingua’ en la didaktika literaturo pri alproprigo de fremdaj lingvoj signifas plimalpli lingvo, kiu elformiĝas en la menso de lernanto.

⁴ Kvankam laŭ mi lingvopolitikaj aspektoj estas gravaj elementoj de moderna interlingvistiko, en ĉi tiu studo pro metodologiaj kialoj la literaturo pri la planlingvo-teorio kaj esperantologio ricevas la ĉefan atenton.

⁵ Pri la termino, kreita de Eugen Wüster (1931) pli precize vd. Blanke (1997). La termino kutime uzatas en la interlingvistika fakliteraturo, sed ne rilatas al etno-lingvoj, influitaj per lingvo-planado (kiel ekz. la norvega Landsmål/Nynorsk, la Novhebrea/Ivritu, Bahasa Indonesia, ‘Unuigita Euska’ [Euskara Batua] k.a.).

⁶ Manlibroj pri lingvistiko kaj komunikado-scienco (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft, HSK/Handbooks of Linguistics and Communication Science), aperanta en la eldonejo de Gruyter (Berlin-New York) ankaŭ troviĝas kelkaj interlingvistikaj ĉapitroj. Ĝis nun aperis:

Vol. 3 (Soziolinguistik/Sociolinguistics), Subvolumo 1(1987): Alicja Sakaguchi, Welthilfssprachen, p. 365-370; Subvolumo 2 (1988): Pierre Janton, Plans for an International Language, p. 1679-1687;

Ĉi tiu abstino estas bedaŭrinda kaj laŭ mi perdo por la lingvistika scio-kresko. Interlingvistikaj kaj esperantologiaj problemontroj ja povas kontribui al la kontrolo de vico da bazaj lingvistikaj konceptoj, ĉar, rigardataj per la specifa prismo, ili ricevas aldonan aspekton.

Interlingvistikaj vidpunktoj donas instigojn ankaŭ por esploroj en najbaraj disciplinoj. Tio koncernas ne nur la principan demandon pri la funkci- kaj evolukapablo de konscie kreitaj lingvoj – kio ja devus interesi la ĝeneralan lingvistikon – sed ankaŭ *bazajn demandojn de la teorio de lingvo-planado* (language planning)⁷, *lingvo-ŝanĝiĝo*⁸, *esplorado de faklingvoj*⁹, *komputa lingvistiko* (inkluzive maŝinan tradukadon)¹⁰ kaj la *teorio de fremdlingva instruado*¹¹.

Vol. 5 (Wörterbücher/Dictionaries), Subvol. 3 (1991): Reinhard Haupenthal, Lexikographie der Plansprachen, p. 3120-3137;

Vol. 7 (Sprachphilosophie/Philosophy of Language), Subvol. 2 (1996): Vivian Salmon, The Universal Language Problem, p. 916-928;

Vol. 12 (Kontaktlinguistik/Contact Linguistics), Subvol. 1(1996): Otto Back, Plansprachen, p. 881-887;

Vol. 14 (Fachsprachen/Languages for Special Purposes), Subvol. 1 (1998): Detlev Blanke/Wera Blanke, Plansprachen als Fachsprachen, p. 875-880;

Vol. 18 (Geschichte der Sprachwissenschaften/History of the Language Sciences), Subvol. 1 (2000): Jaap Maat/David Cram, Universal Languages Schemes in the 17th Century, p. 1030-1043;

Vol. 20 (Sprachtypologie und sprachliche Universalien/Language Typology and Language Universals), Subvol. 1 (2001): Heiner Böhmer, Künstliche Sprachen und Universalsprachen, p. 85-94.

Kontribuoj krome aperos almenaŭ en jenaj volumoj.

Vol. 17 (Morphologie/Morphology), Subvol. 2 (Blanke);

Vol. 21 (Lexikologie/Lexicology), Subvol. 2 (Blanke);

Vol. 13 (Semiotik/Semiotics), Subvol. 3 (Peter Mühlhäusler).

⁷ Tauli (1968) klare atentigis pri la rilatoj inter lingvo-planado kaj planlingvoj. Certe ne estas hazardo, ke la revuo “Language Problems & Language Planning” (la antaŭulo havis la esperantan titolon “La Monda Lingvo-Problemo” 1969-1977), internacie rekonata faka revuo, estas fondita kaj aktuale redaktata de interlingvisto.

⁸ Ĉe Esperanto ekz. exploreblas, kia lingvo-ŝanĝiĝo okazis inter la etapoj ‘publikigo de la projekta skizo (1887)’ kaj (aparte post la Dua Mondmilito) ‘Esperanto kiel familia lingvo’.

⁹ Vd. la bibliografion ĉe Blanke (1998a) pri Esperanto kiel faka lingvo kaj pri la heŭristika rolo de Esperanto en la verko de Eugen Wüster, la fondinto de la terminologio-scienso (Blanke 1998b).

¹⁰ Vd. la superrigardojn ĉe Schubert (1996,1999) kaj Liu (2001).

¹¹ Pri la propedeŭtika efiko de la instruado de planlingvo por la lernado de aliaj fremdlingvoj vd. Lobin (2002), kaj la superrigardojn ĉe Corsetti/La Torre (1995, 2001) pri la diversaj ĉi-rilataj eksperimentoj; vd. ankaŭ Fantini/Reagan (1992).

Ankaŭ ne subtakseblas *lingvopolitikaj aspektoj*¹², aparte la problemoj de *samrajta, sendiskriminacia internacia komunikado* kaj problemoj de la *interkultura komunikado*, kiuj trovas la intereson de interlingvistoj.

Apartan aspekton montras la ligoj inter *aziaj lingvo-reformaj movadoj* (ĉina kaj japana) kaj Esperanto, traktitaj en la japana revuo “Hokusaigo Kenkyo” (Studoj pri la lingvo internacia, Tokio 1933-1936, redaktoro Osima Yosio).

Por povi bone kompreni la fenomenon de reale funkcia planlingvo, oni devas *distingi inter projekto kaj lingvo*. Ĉi tiu distingo ofte ne estas farata, kaj al planlingvo oni atribuas ecojn, kiuj validas nur por *projekto*¹³. Krom tio oni pretervidas, ke planlingvo unuavice servu kiel ‘*lingua franca*’, kio ekskludas kelkajn funkciojn, ekz. tiun de ‘nacia lingvo’, ‘ŝtata lingvo’, kiujn oni ofte havas ĉe etno-lingvo.

Por *Esperanto*, la ĝis nun plej sukcesanta planlingvo, evoluis memstara lingvistika-filologia disciplino, la *esperantologio* (angle: Esperanto studies, Esperantic studies, esperantology)¹⁴.

Se oni komprenas iom vaste ĝian objekton, ĝi esploras la fontojn, konstru-principojn, evoluon, funkciadon kaj praktikajn komunikajn kapablojn de ĉi tiu planlingvo. Al ĝia objekto apartenas ankaŭ la esplorado de la esperanta lingvo-komunumo, kiu ekzistas kvazaŭ en diasporo, kaj ties historio¹⁵.

La esperantologio rigardeblas subdisciplino de interlingvistiko, se oni komprenas ties objekton vaste.¹⁶

¹² I.a. vd. Fettes/Bolduc (1998), Hübler (1985), Mattusch (1999), Phillipson (1992, 2003), Piron (1994) kaj Skutnabb-Kangas (2000), kiuj inkludas interlingvistikajn vidpunktojn en siajn analizojn.

¹³ Mi klopodis videbligi tiun diferencon (Blanke 2001). Vd. ankaŭ la aliajn kontribuojn ĉe Schubert (2001).

¹⁴ Neergaard (1942/79) verkis la unuan bibliografion pri esperantologia literaturo. Gravaj bazaj esperantologiaj verkoj estas i.a. de Gledhill (2000), Janton (1993a,b), Manders (1950), Nuessel (2000) kaj Wells (1978, 1987). Janton kaj Wells estas tradukitaj en kelkajn lingvojn. Krom tio ekzistas multaj studoj, kiuj traktas unuopajn aspektojn de la lingvo. Ekz. Fiedler (1999, 2002) fondis la frazeologio-esploradon kiel subdisciplinon de esperantologio.

¹⁵ La lingvokomunumo de Esperanto estis esplorata i.a. en la verkoj de Forster (1982), Lins (1988a, 1988b), Stocker (1996) kaj Rašić (1994). Pri la historio de la laborista Esperanto-movado i.a. vd. Borsboom (1976), Kolbe (1996) kaj Noltenius (1993). Bibliografio pri la historiografio de la esperanta lingvo-komunumo troviĝas ĉe Blanke (2000).

¹⁶ Kvankam interlingvistiko inkludas esperantologion, mi foje aparte mencias esperantologion. Ja ĉiu esperantologia laboraĵo samtempe ankaŭ estas interlingvistika, sed tio ne validas inverse. Kaj sekve ne ĉiu interlingvisto estas esperantologo.

Por aliaj planlingvaj sistemoj ne evoluis kompareblaj memstaraj filologioj. Tamen ilia esploro ja estas de scienca intereso.

La aliro al interlingvistika-esperantologia fakliteraturo por nefakulo ofte estas tre malfacila. Laŭ miaj taksoj tia literaturo ekzistas je eble 60-70% en *planlingvoj* (de tiuj ĉ. 90% en Esperanto)¹⁷. Sekve lingvistoj, se ili foje tamen esprimas sin pri interlingvistikaj temoj, ofte bazas siajn eldirojn sur hazarde trovitaj kaj ne ĉiam aktualaj fontoj. Tial iliaj eldiroj fariĝas nekontentigaj aŭ eĉ malĝustaj¹⁸.

Kiel konate, traserĉo de la literaturo ja ĉiam devas esti ĉe la komenco de scienca studo. Tio ankaŭ validas por interlingvistiko. Al tio apartenas la utiligo de la fakliteraturo, verkita en Esperanto.

Dum la lasta jardeko observeblas, ke en kelkaj sciencoj oni neadekvate sin apogas antaŭ ĉio je angla-lingva literaturo kaj ne plu konsideras alilingvajn publicaĵojn. Tio havus fatalajn sekvojn por la interlingvistiko, ĉar por ĉi tiu scienco multaj valoraj publicaĵoj, kiuj estas utiligendaj, i.a. ekzistas aparte en la germana, rusa, itala, franca kaj hungara lingvoj.

Pro tio en la sekva parto mi klopodas montri kelkajn vojojn al la fakadekvata informiĝo pri la rezultoj de interlingvistiko kaj esperantologio. Ĉe tio, krom monografioj, antologioj kaj periodaĵoj mi mencias ankaŭ bibliografiojn kaj arkivojn, kaj atentigos pri la graviĝanta rolo de la Interreto por la literaturserĉo.

2. MONOGRAFIOJ, ANTOLOGIOJ KAJ KONFERENCAKTOJ

Unuajn informojn pri planlingvoj oni kutime trovas en *naciaj enciklopedioj* (ekz. Encyclopedia Britannica, Brockhaus-Enzyklopädie k.s.) aŭ en *lingvistikaj vortaroj/leksikonoj*. Foje oni tie ankaŭ trovas mencion de faka literaturo. Tamen, ĝenerale la tie troveblaj informoj ne kontentigas, havas erarojn aŭ eĉ nutras disvastigitajn mitojn kaj antaŭjuĝojn.

La grava fakliteraturo troviĝas ne nur en kreskanta nombro da *monografioj*¹⁹,

¹⁷ Vidu ankaŭ 5.3.5.

¹⁸ Ekz. ĉe Bußmann (2002). Vd. la artikolojn pri Ido, Interlingua, Welthilfssprache. Artikolo pri Esperanto, pri kiu oni atentigas en la aliaj artikoloj, mankas. Ĉe Glück (2000) interlingvistiko estas pli bone reprezentita. Ankaŭ Haarmann (2001), kvankam kun malnovaj fontoj, citeblas kiel pozitiva ekzemplo.

¹⁹ Al la plej gravaj interlingvistikaj superrigardaj verkoj apartenas tiuj de Albani/Buonarroti (1994), Barandovská-Frank (1995), Bausani (1970), Blanke (1985), Couturat/Leau (1903/2001), Drezen (1931/91), Duliĉenko (1990), Eco (1993), Knowlson (1975), Kuznecov (1987), Large (1985), Libert (2000, 2002), Maat (1999), Monnerot-Dumaine (1969), Pei (1968), Sakaguchi (1998), Stillman (1995), Strasser (1988) kaj Szerdahelyi (1977).

sed ankaŭ en malpli konataj *antologioj* (inkluzive *festlibroj* kaj *konferencaktoj*)²⁰.

La verkoj de kelkaj gravaj interlingvistoj kaj esperantologoj, troviĝantaj en specialaj planlingvaj revuoj aŭ en aliaj nur malfacile alireblaj fontoj, parte aperis en kolektaj verkoj. Tio unuavice koncernas la iniciatinton de Esperanto, Ludoviko L. Zamenhof²¹, sed ankaŭ Atanas D. Atanasov (1983), Kálmán Kalocsay²², Gaston Waringhien (ekz. Waringhien 1989) kaj Juan Régulo Pérez (1992).

Materialriĉaj *manlibroj*, aparte pri la praktiko de Esperanto, informas pri la komencoj de la lingvo ĝis fino de la 70-aj jaroj²³.

Kelkaj interlingvistikaj konferencoserioj rezultigis la publikigon de *konferencaktoj*.

Aparte menciindas la materialoj de la *interlingvistikaj kolokvoj* en la universitato de Tartu²⁴ (Estonio) kaj de Łódź²⁵ (Pollando), krome la aktoj de interlingvistikaj simpozioj, kiujn dum la 70-aj kaj 80-aj jaroj organizis la Asocio de Polaj Studentoj (Związek Polskich Studentów)²⁶. La Centro por Esploro kaj Dokumentado pri la Monda Lingvo-Problemo (CED, angle Center for Research and Documentation on World Language Problems) dum la 80-aj jaroj

²⁰ Al la plej gravaj antologioj kaj festlibroj apartenas tiuj de Benczik (1999), Blanke (1986), Duc Goninaz (1987), Fiedler/Liu (2001), Haupenthal (1976, 1985, 1989, 1989 = Menade..., 1998), I. Haupenthal/R. Haupenthal (2000), Isaev (1976; 1991), Mattos (1987), Minnaja (2002), Régulo Pérez (1987 = Serta Gratulatoria), Schubert (1989a, 2001), Szerdahelyi (1980) kaj Vitali (1998).

²¹ La japano Itô Kanzi, sub la pseŭdonimo Ludovikito, de 1973-1997 kolektis en pli ol 50 verkoj ĉiujn publikaĵojn de Zamenhof kaj tiujn materialojn, kiuj estiĝis sub la influo de Zamenhof (vd. Esperanto-katalogo... 2001, p. 71-72).

²² Ada Csiszár ĝis mezo de 2003 publikigis ok volumojn kun interpretoj, recenzoj, specimenoj k.s. pri la verkaro de Kálmán Kalocsay.

²³ Ĉi tie aparte menciindas Enciklopedio de Esperanto, kiu kovras la tempospacon de la komencoj de Esperanto (1887) ĝis la komenco de la 1930-aj jaroj (Kökény/Bleier 1933-34/79). Pli nova enciklopedia verko aperis en 1974 (Lapenna/Lins/Carlevaro). Krom tio estas utila la kolekto dulingva (Esperanto/angla) de diversaj studoj kolektitaj de Eichholz/Eichholz (1982).

²⁴ De 1982-1990 Aleksandr D. Duliĉenko eldonis sep volumojn de la serio Interlinguistica Tartuensis (pli precize vd. en *Intl* 40, *Ipl* 42).

²⁵ Inter 1981-1986 Tadeusz Ejsmont en Łódź eldonis ses volumojn de la serio Międzynarodowa komunikacja językowa (vd. *Intl* 45; *Ipl* 43).

²⁶ Bedaŭrinde el la 14 kolokvoj nur de tri aperis la aktoj. La Acta Interlinguistica de la 11-a (1983), 12-a (1984) kaj 13-a (1985) interlingvistikaj simpozioj estis eldonitaj de Ryszard Rokicki.

en Usono okazigis kelkajn lingvo-politike orientitajn konferencojn, kies aktoj aperis kiel mimeografiaj eldonaĵoj²⁷.

Ankaŭ la germana “Gesellschaft für Interlinguistik e.V.”, GIL (Societo pri Interlingvistiko) ekde sia 5-a konferenco (1995) eldonas siajn aktojn kiel “Kromkajerojn (Beihefte) al Interlinguistische Informationen” (*IntI*, vd. 5.6)²⁸.

Interesaj studoj, ofte traktantaj problemojn de la *faka lingvo en Esperanto*, troviĝas aparte en la serio de konferencaj aktoj de la serio SAEST (Simpozio pri Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tehniko)²⁹, organizita de la Esperanto-Asocioj Ĉeĥa kaj Slovaka.

Antaŭ nelonge aperis aktoj pri historie aparte interesa konferenco, tiu de International Auxiliary Language Association (IALA), kiu en Ĝenevo (1930) diskutigis pri la problemo de internacia planlingvo (auxiliary language) lingvistojn kiel Earl Babcock, Charles Bally, Otto Jespersen, William Collinson, Albert Debrunner, Otto Funke, Eduard Hermann, Albert Sechehaye kaj la fraton de Ferdinand de Saussure, René de Saussure (Perrenoud 2002).

Multajn esperantologiajn studojn Rüdiger Eichholz prenis en la serion “Akademiaj Studoj”.³⁰ Malmulte konatas la kvar volumoj de la serio “Kontribuoj al lingvaj teorio kaj praktiko”, kiujn eldonis de 1983-1986 Slovaka Esperanto-Asocio (redaktis Stanislav Košecký, vd. *Ipl* 46). Ekde 1997 aperas la aktoj de la Internacia Kongresa Universitato kadre de la Universalaj Kongresoj de Esperanto³¹. Tro malofte aperas la aktoj de la serio de Esperantologiaj Konferencoj, kiu startis en 1978 (vd. Blanke 2001b).

²⁷ Iin eldonis i.a. Humphrey Tonkin. Tiuj kaj aliaj materialoj parte eniris la serion Papers of the Center for Research and Documentation on World Language Problems, same redaktita de Humphrey Tonkin. Ĝis 2002 aperis 5 volumoj (vd. Tonkin 1997, kaj vd. la aliajn titolojn en *Ipl* 8-9, *IntI* 9-11).

²⁸ Ĝis la fino de 2002 aperis ok volumoj kun jenaj (originale germanaj) kadraj temoj: Tradlatado [= tradukado kaj interpretado-DB] kaj planlingvoj (1996 = eldonjaro de la aktoj), Terminologisciencaj aspektoj de interlingvistiko (1997), Unu lingvon por la scienco – Memora kolokvo pri Wilhelm Ostwald (1998), Sociokulturaj aspektoj de planlingvoj (1998), Interlingvistiko kaj leksikografio (1999), Lingvopolitiko en Eŭropo (2001), Pri la strukturo de planlingvoj (2001), Planlingvoj kaj iliaj komunumoj (2002). Vd. ankaŭ *Ipl* 38, *IntI* 40 kaj la recenzon de Renato Corsetti en “*Esperantologio – Esperanto Studies*”, 3, 2003).

²⁹ Vd. la superrigardon pri la historio de la aranĝaro ĉe Pluhař (1999). En 1996 la serio reaperis sub la nomo KAEST (Kolokvo/Konferenco pri Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tehniko). Aperis tri konferencvolumoj (Malovec 1999, Pluhař 2001, Pluhař 2003).

³⁰ Aperis la volumoj 1983 (201 p.), 1984 (135 p.), 1985 (318 p.), 1986 (298 p.), 1987 (203 p.) kaj 1988-90 (560 p.).

³¹ Vd. ekz. Lipari (1999, 2000, 2001), McCoy (2002) kaj Wandel (1998).

Krome materialoj de gravaj interlingvistikaj aranĝoj estas redaktitaj de Carlevaro (1998), Chrdle (1995), Geccsó/Varga-Haszonits (1998), Kiselman/Mattos (2001), Košecký (1987, 1990), Koutny/Kovács (1977), Maitzen/Mayer/Tišljar (1994) kaj Umeda (1987).

3. UNIVERSITATAJ DISERTACIOJ KAJ LERNOLIBROJ

Pli kaj pli ofte en universitatoj de diversaj landoj oni verkas *diplomlaboraĵojn, doktorigajn kaj alitipajn disertaciojn* pri interlingvistikaj temoj. La unuan ĉi-teman bibliografion verkis Symoens (1989, 1995)³², kiu montras, ke la kvanto de tiaj disertacioj salte kreskas ekde la mezo de la 70-aj jaroj. Bedaŭrinde la superrigardo ne estas kompleta, ĉar mankas signifa nombro de diplomlaboraĵoj verkitaj ekde la ekzisto de la fako Esperanto (1966) en la Universitato Eötvös Loránd Budapeŝt. Kelkaj el la plej gravaj doktorigaj disertacioj estis publikigitaj³³. Nur malmultaj habilitaciaj disertacioj ĝis nun estis akceptitaj de universitatoj³⁴.

Altlernejajn instrulibrojn por interlingvistiko kaj esperantologio ĝis nun verkis aparte István Szerdahelyi, kiu instruis la fakojn de 1966-87 en la kadro de la Katedro pri Aplika Lingvistiko en la Universitato Eötvös Loránd en Budapeŝt³⁵. Lernolibroj pri interlingvistiko, destinitaj al universitata instruado, krome aperis de Barandovská-Frank (1995), Bormann (1995) kaj Kuznecov (1982 a,b).³⁶

³² En la bibliografiaj bultenoj *IntI* kaj *Ipl* (vd. 5.6) oni informas pri novaj altlernejaj disertacioj, se ili fariĝis konataj al la redaktisto.

³³ Ekzistas kreskanta kvanto da doktorigaj disertacioj. Mi nur mencias la presitajn, inter kiuj estas tiuj de Bak (1991), Blanke (1981), Corret (1908), Fauvart-Bastoul (1902), Forster (1982), Hagler (1970), Heil (1999), Marie-Thérèse Lloancy (1985), Lobin (2002), Lo Jacomo (1981), Maat (1999), Melnikov (1990), Papaloizos (1992), Philippe (1991) kaj la jam klasikaj disertacioj de Wüster (1931) kaj Manders (1947).

³⁴ Verŝajne nur tiuj de Blanke (1985, Humboldt-Univ.), Sakaguchi (1998, Univ. Poznań) kaj Fiedler (1999, Univ. Leipzig), ĉiuj en la germana. Verkado de habilitaciaj doktorigaj disertacioj, aparte en meza Eŭropo, estas necesa post la unua doktoreco (post la angla PhD), por akiri la plej altan universitatan instruarjon (Facultas docendi aŭ Venia legendi), kondiĉo por nomumiĝo al (privat-) docento kaj poste al (universitata) profesoro.

³⁵ La ok instrulibroj (en la hungara kaj Esperanto) traktas la historion de planlingvoj, teoriajn problemojn de interlingvistiko, la lingvon Esperanto (gramatiko, literaturo) kaj la metodikon de la instruado de la planlingvo. Inter 1976 kaj 1977 krome aperis tri eldonoj de “*Esperantologiaj kajeroj*”.

³⁶ Menciindas nederlandlingva lernolibro de Wim Jansen (aperonta 2003).

4. PERIODAĴOJ PRI INTERLINGVISTIKO KAJ ESPERANTOLOGIO

En la sekva parto mi mencias kelkajn periodaĵojn, gravajn por la literatur-esplorado.

4.1. Interlingvistikaj periodaĵoj

Ĝis nun ne ekzistas regule aperantaj *sciencaj fakrevuoj*, dediĉitaj plene al interlingvistiko kaj redaktitaj laŭ la kutimaj rigoraj kriterioj. Tamen vico da malgrandaj periodaĵoj, tre malsamaj laŭ kvalito, amplekso kaj aperdaŭro, ebligis sekvi la diskuton pri interlingvistikaj demandoj, aparte pri unuopaj planlingvaj sistemoj. Duliĉenko (1990: 436-437) mencias ĝis 1973 entute 30 el tiaj periodaĵoj. La listo ne estas kompleta.

Fine de la 19-a jarcento, nur mallongan tempon sed kun riĉa materialo, aperis la revuo *Linguist* (Hannover, 1896-1897, ĉ. 400 p., redaktoro Max Wahren).

Al la plej gravaj periodaĵoj, kiuj aperis en la unua duono de la 20-a jarcento, apartenas la revuoj *Discussiones. Academia pro Interlingua* (Torino 1909-1913, redaktoro Giuseppe Peano), *Academia pro Interlingua* (Torino 1921-1927, redaktoro Giuseppe Peano), *Schola et Vita*. Ekde 1928 *Organo de Academia pro Interlingua* (Milano 1926-1939, redaktis Instituto pro Interlingua, direktoro Nicola Mastropaolo) kaj *Tolero* (Paris 1928-1930, redaktoro E. Dayras; 1931-1936 daŭrigita kiel *Interlanguages*, redaktoro E. Mauney)³⁷. En tiuj revuoj aperis artikoloj en diversaj planlingvoj. Krome menciindas *Novialiste* (en Novial de Jespersen, Stockholm 1934-1939, redaktoro Per Ahlberg) kaj *Mondo* (1912-1929, Stockholm, en Ido kaj Novial).

Post la dua mondmilito la plej grava neesperantista interlingvistika revuo estis *The International Language Review, ILR (A Clearing House for Facts, Theories and Fancies on the History, Science and Bibliography of International Language Movement)*, de 1955-1968 eldonita en 50 kajeroj de Floyd kaj Evelyn Hardin, Denver/Usono³⁸.

Por fakulo kun fona scio ankaŭ la bulteno *Union* (1971-1976),³⁹ entenas certajn utilajn informojn, kaj pri reformproponoj rilate Esperanton, *Nova Provo* (1991-2003, redaktoroj Roy McCoy kaj Claus Gunkel).

³⁷ Pri tio ankaŭ vidu Silagi (1996), kiu eldonis de 1929-1930 en Budapeŝto, en la latina, la periodaĵon *Communicationes (Libelli pro historia et scientia interlinguarum)*.

³⁸ La posteuloj de *The International Language Review*, sed kun multe malpli da interlingvistika enhavo, estis *International Language Reporter* (1969-1979) kaj *Ecolagos* (1971-1979), eldonitaj de John W. Ragsdale, Denver (vd. Golden 1993).

³⁹ "Organ oficial del Union International de Interlinguistik Service", Amsterdam, eld. de W. J. Visser. La titolo de la bulteno estas en Eurolatin. En *Union* aperis kontribuoj en diversaj planlingvoj, entute 22 bultenetoj kun 274 paĝoj.

La informilo, eldonita en 1991, pri la planlingva projekto *Vorlin* de Richard Harrison (Orlando/Usono), ekde 1992 fariĝis la *Journal of Planned Languages*. Ĝis 1996 aperis 24 kajeroj. Inter 1995 kaj 2003 aperis tri kajeroj de *Journal of Universal Language*, eldonita de la universitato en Sejong, Suda Koreio⁴⁰.

Pli orientita je Esperanto kaj redaktita de Artur Bormann (Reinbek/Hamburg) sub lingvo-politikaj kaj sociologiaj vidpunktoj estis *Interlingvistika Informa Servo*, eldonita de Gesellschaft für Internationale Sprache e.V. (Societo pri Internacia Lingvo). De 1964-1984 aperis 84 kajeroj.

De signifo estis ankaŭ la esperantlingva planlingvo-teoria revuo *Planlingvistiko* el La Chaux-de-Fonds (Svisio). Ĝin redaktis Jouko Lindstedt (1981-83) kaj György Nanovszky (1984-86). Entute aperis 17 kajeroj.

Planita kiel sociolingvistike kaj lingvopolitike orientita fakrevuo pri problemoj de la internacia lingva komunikado de 1969-1977 aperis ĉe Mouton (Den Haag) revuo kun la esperantolingva nomo *La Monda Lingvo-Problemo, LMLP* (redaktoroj: Victor Sadler, Richard Wood) kun 18 kajeroj. Ekde 1977 ĉi tiu revuo ŝanĝiĝis al *Language Problems & Language Planning, LPLP*, (redaktita ĝis 1984 de Richard Wood, poste de Humphrey Tonkin [1984-], al kiu poste aliĝis Probal Dasgupta [1990-], Klaus Schubert [1990-97] kaj Marc van Oostendorp [1998-99]. Frank Nuessel dum la tuta tempo estis recenza redaktoro). LPLP aperis unue ĉe Mouton (Den Haag), poste ĉe University of Texas Press (Austin) kaj ekde 1990 ĉe Benjamins (Amsterdam). Ĝi regule enhavas interlingvistikajn kontribuojn⁴¹, recenzojn kaj informojn. Tio ekde la 70-aj jaroj validas ankaŭ por la klerig-kibernetike orientita revuo *Grundlagenstudien aus Kybernetik und Geisteswissenschaft/Humankybernetik, grkg* (Eldonantoj: Helmar Frank, Miloš Lánský, Manfred Wettler). Ambaŭ revuoj okaze publikigas kontribuojn ankaŭ en Esperanto (*grkg* pli ofte ol *LPLP*) kaj ĉiam resumojn en la planlingvo.

4.2. Esperantologiaj periodaĵoj

La unua periodaĵo, kiu antaŭ la dua mondmilito aperis aparte por la publikigo de esperantologiaj studoj, estis *Lingva Kritiko (Studoj kaj notoj pri gramatiko, vortaro, stilo)*. De 1932-1935 aperis 27 eldonoj kiel aldonaĵo por *Heroldo de Esperanto* (Horrem/Kolonjo), sub la redakto de Bruno Migliorini kaj Stefano La Colla.

Ekzistas nur du provoj, eldoni esperantologian fakrevuon laŭ internacie kutimaj sciencaj kriterioj. Bedaŭrinde la unua provo ne longe daŭris.

⁴⁰ Pri la enhavo vidu *Intl* 45.

⁴¹ Ekde meze de la 90-aj jaroj *LPLP* ankaŭ havas specialan interlingvistikan sekcion, kiun redaktas Mark Fettes.

Paul Neergaard (Kopenhago) inter 1949 kaj 1964 redaktis entute 5 kajerojn de la revuo *Esperantologio* (*Internacia Revuo por la lingvistiko kaj bibliografio de Esperanto*). La kontribuoj aperis ĉefe en Esperanto, sed ankaŭ en la angla kaj (malofte) en la franca. Nova paŝo en la saman direkton kiel daŭrigo de la iniciato de Neergaard estas la revuo *Esperantologio – Esperanto Studies* (EES), kiun ekde 1999 eldonas kaj redaktas Christer Kiselman (Uppsala)⁴².

Esperantologiajn studojn enhavas ankaŭ la bulteno *La letero de l' Akademio de Esperanto* (Parizo), kiu aperis 1987-1995 kun 31 kajeroj. Ĝin eldonis la societo “La Amikoj de l' Akademio de Esperanto”, proksima al la Akademio de Esperanto (redaktis Jean Thierry).

Plue menciendas kelkaj kajeroj de *Printempa Kampo* (*Jara revuo pri esperantologio, Esperanta faklingviko kaj interlingviko*), kiu dum kelkaj jaroj aperis neregule ekde 1989 en Dalian (PR Ĉinio) kaj entenas esperantologiajn kontribuojn nur de ĉinaj esperantologoj⁴³.

Japana Esperanto-Instituto planis eldoni revuon sub la titolo “*Japana Esperantologio. Bulteno de Japana Esperanto-Instituto*”. Aperis ĝis nun nur unu kajero (1, aŭgusto 1992, 92 p.).

Kvazaŭperiodaĵoj estas la serioj de *Esperanto-Dokumentoj*. Ili entenas studojn kaj dokumentojn pri la teorio kaj praktiko de la planlingvo kaj estas neregule eldonataj de Universala Esperanto-Asocio en Roterdamo. Aperas serioj en Esperanto (ĝis majo 2003: 38 kajeroj), en la angla (46 kajeroj) kaj en la franca (28 kajeroj)⁴⁴.

Seriojn de publikaĵoj ankaŭ eldonas kelkaj naciaj Esperanto-institutoj, i.a. la Germana Esperanto-Instituto⁴⁵ kaj la Grupo Esperantologio/Interlingvistiko ĉe la Itala Esperanto-Federacio⁴⁶.

Kaj fine valoras mencii, ke naciaj kaj internaciaj Esperanto-revuoj fojfoje aperigas esperantologiajn kaj interlingvistikajn artikolojn, inter ili aparte *Literatura Foiro*, *Internacia Pedagogia Revuo*, *Fonto*, *La Gazeto*, *Scienca Revuo* kaj *Ilis-Forumo* (1989-1995), plue *Esperanto*, *Esperanto aktuell* kaj *der esperantist* (1965-1990). Foje oni trovas ankaŭ priplanlingvajn kontribuojn en *Progreso* (Ido), *Panorama in Interlingua* (Interlingua IALA-Gode) kaj *Cosmoglotta* (Occidental-Interlingue).

⁴² Pri la enhavo de la unuaj du kajeroj vidu *IntI* 33, *Ipl* 32+37.

⁴³ Pri la enhavo vd. *Ipl* 12-13.

⁴⁴ Vd. la titololistojn en *Ipl* 17.

⁴⁵ Vd. la liston de la titoloj en “Esperanto aktuell” 5/2002, p. 2.

⁴⁶ Vd. la liston de la publikaĵoj en *Ipl* 31 kaj *IntI* 33.

5. BIBLIOGRAFIJ

Rezultodona povas esti la serĉado en apartaj interlingvistikaj superrigardaj bibliografioj. Tamen kelkaj lingvistikaj bibliografioj havas sekciojn ankaŭ pri interlingvistiko.

5.1. Interlingvistikaj superrigardaj bibliografioj

Bibliografioj, verkitaj de interlingvistoj, kovras parton de la baza verkaro. Ĝis la mezo de la 20-aj jaroj la plej gravan literaturon en kaj pri planlingvoj registris la klasika *Bibliografio de Internacia Lingvo* de Petr E. Stojan (1929/73). Hauptenthal (1968), Tonkin (1977), Wood (1982) kaj Tonkin/Fettes (1996) prezentas komentitajn elektojn de pli novaj verkoj.

La ĝis nun plej ampleksan, kronologie ordigitan liston de ĉiuj ĝis 1973 registritaj planlingvaj sistemoj kun mallonga karakterizo, lingvaj ekzemploj kaj bazaj bibliografiaj informoj liveris Duliĉenko (1990). Bibliografion de interlingvistikaj-esperantologiaj bibliografioj (inkluzive de kaŝitaj bibliografioj) prezentis la aŭtoro de ĉi tiu studo, kiu ĝis 1983 registris ankaŭ 2000 titolojn de la plej grava interlingvistika/esperantologia literaturo (vd. Blanke 1985, p. 296-381).

Multaj studoj troviĝas en la ofte malfacile alireblaj planlingvaj revu(et)oj, kiuj ofte havis/havas nur mallongan vivon (averaĝe 4-5 jarojn). Máthé preparis bibliografion de 1880 ĝis meze de la 1990-aj jaroj kun 14 000 *periodaĵoj* en kaj pri planlingvoj (de ili ĉ. 90% lige al Esperanto)⁴⁷.

Ĝi estas rigardebla modernigita daŭrigo de la bibliografio de planlingvaj periodaĵoj de Takács (1934), kiu siatempe registris 1276 titolojn en Esperanto kaj 195 en aliaj planlingvoj.

Jen unua superrigardo por 11 393 titoloj, laŭ Máthé (1993):

<i>Revuoj en/pri la lingvo</i>		<i>kvanto</i>	<i>proporcio %</i>
Esperanto	(1887)	10.440	91,63
Volapük	(1879)	297	2,61
Ido	(1907)	286	2,51
Occidental-Interlingue	(1922)	99	0,87
Interlingua (IALA/Gode)	(1951)	83	0,73
Aliaj planlingvoj		188	1,65

⁴⁷ Vd. Máthé (1993) kaj la proveldonaĵon Rondo Takács (1992). En Budapeŝto 1993-1994 aperis entute 18 kajeroj de la bibliografia bulteno *Periodaĵoj*.

5.2. Specialaj interlingvistikaj bibliografioj

Al tiu ĉi grupo oni povas alkalkuli verkojn por unuopaj planlingvoj. Al ili apartenas kelkaj bibliografioj, kiuj registras multe pli ol Stojan (1929/73), ekz. pri *Volapuko* (Haupenthal 1982), *Ido* (Carlevaro/Haupenthal 1999) kaj *Occidental-Interlingue* (Stenström 1997). La komencojn de la unua planlingva movado, tiu de Volapuko, eblas ankaŭ rekonstrui helpe de represaĵo de la unua granda volapuka revuo⁴⁸.

Ankaŭ gravas la *laŭtemaj bibliografioj kaj listoj de publikaĵoj* de konataj interlingvistoj.

Al la laŭtemaj bibliografioj apartenas la *bibliografio de Esperanto-vortaroj* de Ockey (1982)⁴⁹ kaj la *bibliografio pri terminologio kaj faka apliko de Esperanto* (Blanke 1998a).

En la menciitaj festlibroj (vd. 2) oni trovas la listojn de publikaĵoj de la honorigitaj personoj, ekz. por *André Albault* (en I. Haupenthal/R. Haupenthal 2000), por *Detlev Blanke* (en Fiedler/Liu 2001), por *William Auld* kaj *Marjorie Boulton* (en Benczik 1999), por *Helmar Frank* (en Barandovská-Frank 1993a, 1993b kaj Pinter 1999)⁵⁰, por *Reinhard Haupenthal* (en Menade... 1998)⁵¹, por *Gaston Waringhien* (en Haupenthal 1985), kaj simile.

En *Ipl* kaj *Intl* foje estas publikigataj listoj de publikaĵoj de interlingvistoj, ekz. pri *Aleksandr Duliĉenko* (*Ipl* 39 kaj 42; *Intl* 40), *Sabine Fiedler* (*Ipl* 30, *Intl* 30), *Georg-Friedrich Meier* (*Ipl* 5, *Intl* 5), *Hermann Ölberg* (*Ipl* 42, *Intl* 44), *Alicja Sakaguchi* (*Ipl* 34, *Intl* 35) kaj *Adomas Vaitilavičius* (*Ipl* 20). Ĉi tie mencioblas ankaŭ la interlingvistike gravaj publikaĵoj de *Jan Ámos Komenský* (*Ipl* 1+2, *Intl* 2 kaj 3-4) kaj *Wilhelm Ostwald* (*Ipl* 37, *Intl* 46).

Ekzistas nur malmultaj bibliografioj de interlingvistikaj publikaĵoj, aperintaj en unuopaj landoj. Ili ekzistas por *Germana Demokratia Respubliko* (Blanke 1990), *Rumanio* (Dominte/Nagy 2000) kaj *Sovetunio* (Duliĉenko 1983).

⁴⁸ *Rund um die Welt. Zeitschrift für Volapükisten und solche, die es werden wollen.* 1.-4. Vol. (aprilo 1888–marto 1892, represaĵo, eldonita de Reinhard Haupenthal (Hildesheim–Zürich–New York: Georg Olms, 2000).

⁴⁹ Geoffrey Sutton enkomputiligis kaj aktualigis ĝis 2002 la bibliografion de Ockey, kiu ankaŭ enhavas fakvortarojn; vidu uea.org/dokumentoj/bibliografioj.html. Liston de fakvortaroj de 1980 ĝis 2002 kompilis Jérôme Vachey. Ĝi troviĝas en la reto: www.eventoj.hu/steb/vortaroj kaj uea.org/dokumentoj/terminaroj_1980-2002.html (28.5.03).

⁵⁰ La interlingvistike interesaj titoloj estas dissemataj en la listoj de la publikaĵoj de Frank.

⁵¹ Vidu ankaŭ la unuan liston de publikaĵoj de Haupenthal (Esther Haupenthal 1995).

5.3. Interlingvistiko en internaciaj lingvistikaj periodaj bibliografioj

Relative rapida informiĝo pri novaj publikaĵoj eblas per la traserĉo de internaciaj bibliografioj kun interlingvistikaj sekcioj. La plej grandajn mi sube prezentos.

5.3.1. BL-CIP

La *Bibliographie linguistique de l'année... et compléments des années précédentes. Eld. de Comité International Permanent des Linguistes. Dordrecht/Boston/London: Kluwer (BL-CIP)*⁵² aperadas ekde 1939 kaj tutmonde estas la plej granda lingvistika bibliografio.

En la volumo por 1998 (aperinta en 2000) estas utiligitaj ĉ. 2700 periodaĵoj. La bibliografio por la menciita jaro entenas entute 20 743 registrojn. Ekde 1948 ĝi enhavas rubrikojn kun malsamaj nomoj:

Langues auxiliaires – auxiliary languages / Interlinguistique (langues planifiées) – Interlinguistics (planned languages) – kaj ekde 1989 / Interlinguistique – Interlinguistics.

La kvanto de la registritaj titoloj en ĉi tiu rubriko estas tre malgranda kaj neniel reprezenta por la vere grava fakliteraturo. De 1948-1998 ĝi sumiĝas je entute 496 titoloj, do jare averaĝe 9-10 registroj. Planlingva literaturo apenaŭ estas konsiderata.

5.3.2. BLL

La *Bibliography of Linguistic Literature, Frankfurt/M.: Klostermann (BLL)*⁵³ registras la lingvistikan literaturon nur en limigita kadro. Krom pri ĝenerala lingvistiko ĝi sin koncentras al anglistiko, germanistiko kaj romanistiko. Por la jaro 2001 ĝi trarigardis ĉ. 1300 periodaĵojn.

La interlingvistikaj rubrikoj de BLL estas *Plansprachen* (1971-1980) kaj ekde 1981 *Plansprachen / Artificial languages*. La kriterioj por la konsidero de la kontribuoj, simile kiel ĉe BL-CIP, estas neklaraj. Kontribuojn, verkitajn en planlingvoj, oni foje registras. Dum la lasta tempo oni ekatentigas ankaŭ pri “Interlinguistische Informationen” (*IntI*) kaj la aktoj de la GIL-Konferencoj (“Beihefte”). De 1971-2001 estis registritaj entute 353 titoloj kun interlingvistika enhavo, do jare averaĝe 11-12 titoloj.

⁵² *Linguistic bibliography for the year... and supplements for previous years. Published by the Permanent International Committee of Linguists under the auspices of the International Council for Philosophy and Humanistic Studies.* Edited by Mark Janse and Sijmen Tol, with the assistance of Inge Angevaere and Theo Horstman.

⁵³ *Bibliography of General Linguistics and of English, German, and Romance Linguistics.* Compiled by Elke Suchan, Heike Westermann and Marc-Oliver Vorköper.

5.3.3. MLA

La *International Bibliography of Books and Articles on the Modern Languages and Literatures*. New York, eldonita de *Modern Language Association of America*: MLA laŭ kvanto kaj multflankeco de la bibliografiado de la lingvistika fakliteraturo sekvas nur je la dua loko post BL-CIP. Por interlingvistikaj esploroj ĝi tamen estas pli signifa.

Por la jaro 2001 MLA konsideris entute 4500 periodaĵojn (plus artikoloj en diversaj aliaj revuoj, i.a. pro la interlingvistikaj materialoj). Sed inter ili troviĝas ankaŭ revuoj pri literaturo, folkloro kaj teorio de la fremdlingvo-instruado. Pro tio komparo kun BL-CIP kaj BLL rilate al la uzataj periodaĵoj nur malfacile eblas. Por 2001 MLA registris entute 10 800 lingvistikajn titolojn. Antaŭ 1931 (kiel *Publications of The Modern Language Association of America*) la bibliografio registris nur usonajn publikaĵojn, sed post 1931 ĝi konsideris ankaŭ la fakliteraturon de aliaj landoj.

Interlingvistikaj rubrikoj aperadis nur ekde 1960:

1960-1967: *International languages* (sub *General language and linguistics*)

1968-1973: *Interlinguistics* (sub *Composite and derivative languages, other communicative behavior*)

1974-1980: *International languages*

1981-1982: *International languages. Auxiliary languages*

ekde 1983: *Auxiliary languages. International languages*⁵⁴

Dum la periodo de 1931-2001 MLA registris entute 6514 interlingvistikajn titolojn. De 1971-1990 temis pri 3164 titoloj, do jare averaĝe 158 titoloj.

La averaĝa kvanto de jare registritaj titoloj post 1990 kreskis kaj estas ĉe ĉ. 300. Ĉi tiuj nombroj tamen estas nur minimumaj indikoj por la registrita kompleta materialo. Aldoniĝas vico da interlingvistike signifaj registroj sub la rubriko *Invented languages*. Krome en la sekcioj pri literaturteorio, folkloro kaj ekde 2000 instruado de fremdaj lingvoj, same troviĝantaj en la MLA-bibliografio, estas registritaj pliaj kontribuoj, ekz. pri naciaj literaturoj, tradukado el etno-lingvoj en Esperanton, pri la metodiko de la instruado de Esperanto kaj literaturkritiko (parte pri unuopaj aŭtoroj, kiuj verkas en Esperanto) k.s. Pro tio jare aldoniĝas minimume 50 pliaj registroj.

⁵⁴ La kunlaborantoj de la interlingvistikaj rubrikoj estis W. A. Verloren van Themaat (1979-1989), Humphrey Tonkin (1980- , nun ĉefbibliografo), Jane Edwards (1984-1998) kaj Detlev Blanke (1992-).

La MLA-bibliografio jare aperas en du volumoj, laŭ la usona formato pli granda ol A4, kun po 1400-1600 paĝoj:

a) Subject Index, b) Classified Listings. Author Index.

Volumo a) registras la materialon laŭ temoj kaj (ĉe literaturteoriaj kontribuoj) laŭ aŭtoroj (ekz. artikoloj pri la verko de William Auld aŭ pri Esperanto-tradukoj de verkoj de Shakespeare). Sekvas referencoj al volumo b).

La interlingvistika sekcio en volumo b) ebligas orientiĝon ĝenerale kaj pri unuopaj lingvaj sistemoj.

Pri Esperanto oni ekz. trovas la rubrikojn *bibliografio*, *gramatiko*, *leksikologio* (kun subrubrikoj laŭ vortspecoj), krome pri *etimologio*, *leksikografio*, *frazologio*, *terminologio*, *vortpruntado*, *morfologio* (inkluzive de *vortfarado*, *onomastiko* (*antroponimoj*, *hidronimoj*, *toponimoj*...), *fonetiko*, *fonologio*, *pragmatiko*, *semantiko*, *stilstiko*, *sintakso* (ekz. *aspektoj*, *kazoj*, *predikatoj*, *sekvo de frazpartoj*), *tradukscienco* (inkl. *maŝina traduko*), *skribsistemoj* (*alfabeto*, *ortografio*).

La registrita materialo de la MLA-Bibliografio ankaŭ estas ricevebla elektronike kaj registras tiuforme la materialojn ekde 1963. Oni povas serĉi diversvoje, ankaŭ en la reto kaj sur kompaktdisko.

5.3.4. LLBA

La resumo-servo *Linguistics and Language Behavior Abstracts* (*incorporating Reading Abstracts*). *San Diego: Sociological Abstracts Inc. (LLBA)* aperadas ekde 1965 kaj sin difinas jene: “*collection of nonevaluative abstracts which reflects the world’s literature in language behavior, linguistics, and related disciplines and a comprehensive book review bibliography*” (LLBA 29(1995) 1, p. 19). La serio jare aperas per 5 eldonoj (la volumo kun ĉ. 400-500 p.). La unuopaj volumoj entenas koncizajn resumojn de artikoloj aparte de lingvistikaj revuoj kaj monografioj.

La sekcio 18 *International Languages* estas rubriko de *Descriptive Linguistics*. En la jaro 1998 tie troviĝis 73 kaj en 1999 44 resumoj, inter ili ankaŭ multaj kontribuoj, kiuj ne nepre kalkuleblas al interlingvistiko. Ekde 1998 oni resumas ankaŭ esperantajn kontribuojn.

5.3.5. Komparo inter BL-CIP, BLL kaj MLA

La sekva tabelo donas superrigardon pri la kvanto de interlingvistikaj registroj en BL-CIP, BLL kaj MLA (ĉi tie nur la rubriko *Auxiliary Languages. International Languages*):

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL-CIP	11	10	13	24	20	12	* ⁵⁵	*	*
BLL	7	10	11	20	25	5	15	17	8
MLA	397	285	392	329	251	327	209	289	311

Analizo de la registroj laŭ la lingvoj por la respektive tri lastaj jaroj donas jenan bildon:

BL-CIP (1996-1998), 56 registroj

<i>lingvoj</i>	<i>absoluta kvanto</i>	<i>%</i>
germana	22	39,28
angla	17	30,36
aliaj 8 etno-lingvoj	15	26,79
planlingvoj	2	3,57

BLL (1999-2001), 40 registroj:

<i>lingvoj</i>	<i>absoluta kvanto</i>	<i>%</i>
germana	18	45
angla	8	20
aliaj 4 etno-lingvoj	6	15
planlingvoj	8	20

MLA (1999-2001), 822 registroj

<i>lingvoj</i>	<i>absoluta kvanto</i>	<i>%</i>
germana	115	13,99
angla	53	6,45
itala	13	1,58
nederlanda	13	1,58
hungara	9	1,09
franca	5	0,60
aliaj 17 etno-lingvoj	23	2,80
Esperanto	565	68,73
aliaj planlingvoj	26	3,16

La analizo de la MLA-registroj i.a. montras:

71,9 % de la registrita literaturo estas verkita en planlingvoj. Se oni prenas tiun nombron = 100 %, tiam Esperanto kovras 95,6 % de la planlingva literaturo.

⁵⁵ Pro la malrapida aperitmo la lasta volumo (2002) koncernas la materialon de 1998.

De la 28,1 % de la etno-lingva literaturo la plej granda parto estas germanlingva. Se oni analizas pli grandan kvanton da registroj, la bildo certe iom ŝanĝiĝos, sed eble ne tre grave. Sed jam tiuj ciferoj parolas por si mem. Oni ne estas sufiĉe informita se oni legas nur anglalingvan literaturon. Kompreneble tiuj kvantaj indikoj neniel povas ion diri pri la kvalito de la publikaĵoj.

5.4. Naciaj periodaj lingvistikaj bibliografoj

Foje oni trovas interlingvistikajn rubrikojn en *naciaj* lingvistikaj bibliografoj. Ekzemplo por tio estas la jara publikaĵo *Sprachwissenschaftliche Informationen* (lingvistikaj informoj) de la Centra Instituto por Lingvistiko ĉe la Akademio de Sciencoj de Germana Demokratia Respubliko. De 1985-1991 ĝi havis rubrikon *Plansprachen* (planlingvoj)⁵⁶.

5.5. Bibliografoj de unuopaj lingvistikaj kampoj

Bibliografoj pri unuopaj lingvistikaj kampoj ĝenerale ne entenas interlingvistikajn sekciojn.

Escepto estas *Kommentierte Bibliographie zur Slavischen Soziolinguistik* (Brang/Züllig 1981: 1143-1157), kiu entenas 192 parte komentitajn registrojn.

5.6. Bibliografie orientitaj interlingvistikaj bultenoj

Interlingvistikaj bultenoj relative rapide kaj precize informas pri novaj publikaĵoj kaj aliaj aktivaĵoj.

Apartan mencion meritas la bulteno *Fokuso*, kiun de 1967-1976 redaktis Ebbe Vilborg en Esperanto. Sume ĝi enhavas 1303 bibliografiajn unuojn en la rubrikoj *ĝenerala kaj kompara interlingvistiko, Esperanto, Ido, Interlingua, Interlingue, aliaj projektoj*.

La *Centro por Esploro kaj Dokumentado pri la Monda Lingvo-Problemo CED*, (angle *Center for Research and Documentation on World Language Problems*), Rotterdam/Hartford, kuneldonanto de *Language Problems & Language Planning*, ekde 1974 (kun interrompoj) publikigas en Esperanto la interlingvistikan bultenon *Informilo por Interlingvistoj, IpI*⁵⁷.

La bulteno informas relative amplekse pri interlingvistikaj kaj esperantologiaj novaj eldonaĵoj. Ĝis fino de 2002 aperis 67 numeroj (ĉiuj tri serioj kune).

⁵⁶ Vd. Jüttner (1990). Kunlaboris la aŭtoro de ĉi tiu studo.

⁵⁷ De 1974–1977 redaktita de Ulrich Lins, Kolonjo (unua serio: 1-4), 1983-1990 de Ryszard Rokicki, Varsovio (dua serio: 1-20) kaj ekde 1992 de Detlev Blanke, Berlin (tria serio: 1-43[4/2002], daŭrigata).

Komparebla al *Ipl* estas la germanlingva bulteno *Interlinguistische Informationen, IntI*. Ĝin ekde 1992 eldonas la societo *Gesellschaft für Interlinguistik e.V., GIL* (Societo pri Interlingvistiko), kiu aktivis en Germanio. Redaktas ĝin la aŭtoro de ĉi tiu studo. Ĝis fino de 2002 aperis 45 numeroj.

Kaj *Ipl* kaj *IntI* klopodas kiom eble plej amplekse sekvi la sciencajn eldonaĵojn kaj aliajn aktivecojn pri planlingvoj, do ne limigas sin al Esperanto kaj inkludas ankaŭ lingvopolitikajn kaj aliajn aspektojn de la internacia lingva komunikado (aparte la lingvopolitikon de Eŭropa Unio). Tamen, la enhavo kompreneble dependas de tiuj materialoj, pri kiuj la redaktoro ricevas informojn.

Por ĉiuj kajeroj de *Ipl* kaj *IntI* de la lasta jardeko (1992-2002) ekzistas personindeksoj (*Ipl*: n-roj 40-41, *IntI*: n-roj 42-43), kiujn kompilis Ino Kolbe.

Flandra Esperanto-Ligo de 1991-1996 eldonis en Esperanto la bultenon *Terminoteko* (Redaktoro: Bernhard Pabst). Ĝi unuavice registris publicaĵojn kaj eldonaĵojn en kaj pri la esperanta faklingvo, aparte en la kampo de terminologioj. Entute aperis 14 numeroj.

En Usono de 1975-1985 aperis 9 eldonoj de la novaĵletero *Esperanto Studies*, eldonita de *Esperanto Studies Association of America*. Ekde 1991, kvazaŭ kiel daŭriganto, *Esperantic Studies Foundation* aperigas bultenon kun la titolo *Esperantic Studies* (ĝis 1999 aperis 12 eldonoj). Ekde n-ro 13 (2002) la serio aperas kiel elektronika eldono (www.esperantic.org/esf/es13/toc.htm 20.4.03).

Fine ni menciuj, ke la ĉina interlingvisto LIU Haitao⁵⁸ reflektis parton de la menciitaj materialoj en 10 eldonoj de sia ĉinlingva bulteno *Interlingvistika Kuriero*.

5.7. Bibliografiaj helpiloj por traserĉo de revuoj

Estas aparte malfacile trovi gravajn artikolojn en revuoj. Tio koncernas kaj la neplanlingvajn lingvistikajn kaj la planlingvajn revuojn. Tamen ekzistas kelkaj utilaj helpiloj.

5.7.1. Lingvistikaj revuoj

Ofte nur hazarde oni ekscias pri interlingvistikaj studoj, verkitaj de ne-interlingvistoj kaj aperantaj en lingvistikaj revuoj. Oni ja ĝenerale ne kapablas traserĉi laŭ interlingvistike signifaj materialoj iom grandan kvanton da *lingvistikaj revuoj*, troviĝantaj en universitataj bibliotekoj aŭ aliloke.

⁵⁸ Pri LIU vd. la intervjuon en la revuo “Esperanto” (Rotterdam) 12/2002 kaj *Ipl* 42.

Certan helpon donas la *internaciaj bibliografioj pri studoj en sciencaj revuoj*, kie laŭ indekso oni povas trovi malmulte konatajn materialojn. Tio ankaŭ validas por recenzoj. Tia bibliografion fondis la germano Felix Dietrich.⁵⁹

Ekde 1972 la traserĉo ankaŭ povas okazi desur la propra skribotablo. La urba kaj universitata biblioteko de Frankfurt/Main (DFG-Sondersammelgebiet Linguistik⁶⁰) eldonadas *Current Contents Linguistik* (tiel!): *Inhaltsverzeichnisse linguistischer Fachzeitschriften. Tables of Contents of Linguistic Journals* (CCL). Jare aperas 4 kajeroj (kun po ĉ. 300-400 p.). CCL reproduktas la enhavo-tabelojn de ĉ. 250⁶¹ lingvistikaj revuoj, i.a. de “Language Problems & Language Planning (LPLP)” kaj “Interlinguistische Informationen, (IntI)”.

Oni tamen konsideras revuojn nur en lingvoj kun la latina kaj cirila alfabetoj.

5.7.2. Esperanto-revuoj

Multaj malgrandaj studaĵoj, diskutkontribuoj aŭ aliaj esprimiĝoj pri specialaj problemoj de esperantologio, estas dissemataj en diversaj *Esperanto-revuoj* (vd. ankaŭ 4.2). Ekzistas la danĝero, ke ili restas forgesitaj. Jaraj registroj aŭ jaraj enhavtabeloj por kelkaj revuoj donas certan helpon de orientiĝo, aparte se temas pri esploroj pri la esperanta lingvo-komunumo, ekz. la jarindekso de la revuo *Esperanto* (Rotterdam: UEA).

Tamen ĝis nun nur por malmultaj revuoj ekzistas elektaj bibliografioj kaj registroj, nemalhaveblaj por la konatiĝo kun la enhavo. Tiaj ekzistas i.a. por *Literatura Mondo* (M. Benczik 1976), *la nica kultura revuo* (Vatré 1988), *Scienca Revuo* (Bednarz 1984), *der esperantist* (Knöschke/Kolbe 1997; Kolbe 1998)⁶² kaj *Paco*⁶³. Scienchistorie valoras ankaŭ represo de Esperanto-gazetoj. Ekz. aperis represo de la unua revuo en Esperanto, *La Esperantisto 1889-1895*.⁶⁴

⁵⁹ Internationale Bibliographie der Zeitschriftenliteratur/begründet von Felix Dietrich. Osnabrück 1897-1964. Ekde 1965 la bibliografio aperadas en Osnabrück, kun 3 sekcioj:

A: Bibliographie der deutschen Zeitschriftenliteratur.

B: Bibliographie der fremdsprachigen Zeitschriftenliteratur. Répertoire bibliographique international des revues. International index to periodicals.

C: Bibliographie der Rezensionen und Referate.

⁶⁰ DFG = Deutsche Forschungsgemeinschaft/Germana Asocio pri Esplorado, speciala kolektado-kampo lingvistiko.

⁶¹ La eldono de CCL 30(2002), Nr. 1-2 listigas 260 titolojn.

⁶² Ankaŭ vd. la elektan bibliografion en “der esperantist” 26 (1990), Nr. 5(163), p. 97-109.

⁶³ Nur la eldonoj de GDR (Berlin) 1966-1989, pri tio vidu la elektan bibliografion en “der esperantist” 26 (1990), Nr. 4 (162), p. 90-93.

⁶⁴ La Esperantisto. Gazeto por la amikoj de la lingvo Esperanto. 1889-1895. Kun postparolo de Reinhard Haupenthal. Hildesheim-Zürich-New York: Olms 1988.

De granda valoro estas la bibliografio de *Esperanto-Gazetartikoloj*, kompilata de Bernhard Pabst. Ĝis la fino de januaro 2003 la bibliografio, kiu ekzistas nur kiel elektronika datenbanko, enhavis ĉ. 6500 registrojn, parte komentitajn. Ĝi estas alirebla per la retpaĝo de la Societo pri Interlingvistiko (vd. 6). Ĉi tiu bibliografio estas daŭre kompletigata.

5.8. Planlingvaj libro-katalogoj

Katalogoj kun ofertoj de planlingva literaturo aktuale estas eldonataj en certa ritmo nur de *Universala Esperanto-Asocio* (UEA, Rotterdam) kaj de *Union Mundial pro Interlingua* (UMI, Beekbergen/Nederland).

La librokatalogo de UEA por 2001⁶⁵ entenas pli ol 3500 titolojn.

Ĝi entenas i.a. lernolibrojn kaj vortarojn en 47 lingvoj. En la rubrikoj *Lingvo*, *Esperantologio*, *Interlingvistiko*, *Lingvaj Problemoj* kaj *Movado kaj Historio* oni ofertas ĉirkaŭ 500 titolojn. En la rubriko Bibliografioj estas registritaj 49 titoloj.

Ĉiujare en Esperanto aperas ĉ. 200-250 novaj titoloj en malsamaj ĝenroj. Pri tiuj novaj eldonaĵoj unuavice informas la revuo *Esperanto* en sia rubriko *Laste aperis...*

La libro-katalogo por *Interlingua* de la jaro 2000⁶⁶ entenas ĉ. 250 titolojn. Unuavice temas pri lerniloj en 22 lingvoj. Kiel montras analizo de la ĉiujare aperantaj novaj eldonoj de la katalogo, jare aldoniĝas ĉ. 5-10 novaj titoloj.

Maloftas interlingvistikaj materialoj.

Foje ankaŭ utilas traserĉi la servojn de interretigitaj *librobrokantejoj*, kiel montris Lins (2002)⁶⁷.

6. PLANLINGVAJ BIBLIOTEKOJ KAJ ARKIVOJ

De granda signifo por la serĉo kaj havigo de la interlingvistika faka literaturo estas la *publikaj kaj privataj bibliotekoj kaj arkivoj*, disponantaj pri planlingvaj materialoj. Marinko Gjivoje (1980) priskribis 30 el la plej gravaj.

Laŭ superrigardo, prezentita de Árpád Máthé 1992 en Vieno⁶⁸, en la mondo

⁶⁵ Vd. Libroservo de UEA, 2001. *Esperanto-Katalogo*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 190 p. La plej aktuala eldono troveblas sub www.uea.org (20.4.03).

⁶⁶ Vd. *Bibliographia de Interlingua. Catalogo de publicationes in e pro Interlingua*. Beekbergen: Servicio de libros U.M.I., edition januaro 2000, (numero 27), 28 S. La lasta eldono troveblas sub www.interlingua.com (20.4.03).

⁶⁷ Serĉo en granda germana reto de librobrokantejoj www.zvab.com rezultigis 300 titolojn (20.4.03).

⁶⁸ En prelego kadre de la 15-a Esperantologia Konferenco, 1992, dum la 72a Universala Kongreso de Esperanto.

tiam ekzistis en 30 landoj pli ol 100 interlingvistikaj bibliotekoj kaj arkivoj. Ili entenas gravajn interlingvistikajn kaj esperantologiajn verkojn, krome planlingvajn periodaĵojn kaj parte ankaŭ valorajn arkivaĵojn.

Apartan problemon prezentas la *arkivaĵoj*. Ilia konservado ofte okazas kun malpli da zorgemo ol tiu de libroj. Ĉe tio oni pretervidas, ke temas pri unikaĵoj, kiuj facile perdiĝas aŭ “estas recikligataj” (ekz. korespondaĵoj kaj nepublikigitaj manuskriptoj de gravaj interlingvistoj kaj esperantologoj). Malsame al tiaj arkivaĵoj perditaj libroj plej ofte estas rehavigeblaj, respektive troviĝas en diversaj bibliotekoj kaj kolektoj.

La plej gravaj kolektoj⁶⁹ estas la *Internacia Esperanto-Muzeo Vieno* (‘Kolekto Planlingvoj’, sekcio de la Aŭstria Nacia Biblioteko)⁷⁰ kaj la *Centre de documentation et d’ étude sur la langue internationale (CDELI)*, parto de la urba biblioteko de La Chaux-de-Fonds (Svisio).⁷¹

Tiuj bibliotekoj entenas materialojn ne nur en kaj pri *Esperanto*, sed ankaŭ pri *Volapuko*, *Latino sine flexione*, *Occidental-Interlingue*, *Ido*, *Novial*, *Interlingua* kaj aliaj planlingvoj. Arkivaĵoj aparte multas ĉe CDELI. Elektronika katalogo preparatas. Laŭ signifo sekvas la *Hodler-biblioteko de Universala Esperanto-Asocio* en Rotterdama⁷², la *Biblioteko de la Germana Esperanto-Instituto* en Aalen⁷³, la *Biblioteko Butler* de la Brita Esperanto-Asocio (ekde 2002 en Barlaston, Staffordshire), la *Hispana Esperanto-Muzeo* en Sant Pau d’Ordal (ĉe Barcelono), la *Kolekto Károly Fajsz* en Budapeŝto (vd. la katalogon de Pataki-Czeller 1991), la *Kolekto Cesar Vanbiervliet* (specialigita pri periodaĵoj, parto de la urba biblioteko Kortrijk/Belgien), la *Franca Esperanto-Muzeo* en Gray kaj la interlingvistika kolekto ĉe la *biblioteko de IULM* (Istituto

⁶⁹ La aktualaj adresoj troviĝas en la “Jarlibro de Universala Esperanto Asocio”, Rotterdama.

⁷⁰ Vd. la bedaŭrinde tre malnoviĝintajn katalogojn de Steiner 1957, 1958, 1969, Hube/März 1975. Pri novaj akiraĵoj de la periodo 1950-1984 informis “Informilo de IEMW”, anstataŭigita de 1985-1989 per “Bibliografio de Esperanto (kaj aliaj planlingvoj)”. En la plej nova tempo la katalogado okazas per la elektronika datenbanko TROVANTO, utiligebla per la reto. La 29-an de novembro 2002 la datenbanko entenis 29 000 registrojn (vd. 7).

⁷¹ Vd. Claude Gacond (2003): *Le Centre de documentation et d’ étude sur la langue internationale de la Bibliothèque de la Ville de La Chaux-de-Fonds. 1954-2003: bientôt un demi-siècle d’ activité. Rapport historique. Manuskripto, 50 p. aperonta. (legebla sub www.esperanto-gacond.ch).*

⁷² Pri tio vidu Lins 1995.

⁷³ La kolekto en Aalen en la jaro 2002 entenis ĉ. 40 000 titolojn, inkl. binitaj gazetkolektoj (laŭ “Esperanto aktuell” 21[2002]4, p.13).

Universitario di Lingue Moderne), iniciatita de la Centro Italiano di Interlinguistica⁷⁴.

Plue meritas mencion la kolektoj de la *Katolika Universitato Lublin/Pollando* (vd. Wojtakowski 1979), de la *Universitata Biblioteko Amsterdam* (vd. Catalogi... I,II), la *Kolekto Alan Connor* (vd. Smith/Haake 1978) kaj la biblioteko de la *Japana Esperanto-Instituto*.

Al la bibliotekoj, specialiĝintaj pri laboristmovadaj materialoj, apartenas la *Fritz-Hüser-Institut für deutsche und internationale Arbeiter-Literatur* (Instituto por germana kaj internacia laborista literaturo) en Dortmund kun konsiderinda kolekto pri la historio de la laborista Esperanto-movado (vd. Lins 1998) kaj *Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis IISG* en Amsterdam (Internacia instituto por socia historio).

En oficialaj *urbaj, regionaj kaj tutŝtataj arkivoj* ofte troveblas materialoj pri la historio de la Esperanto-komunumo⁷⁵.

7. INTERLINGVISTIKO EN ELEKTRONIKAJ MEDIOJ

La utiligo de *elektronikaj medioj* fariĝas ĉiam pli grava por adekvata informado pri interlingvistikaj kaj esperantologiaj materialoj⁷⁶. Ĉiam pli ofte katalogoj kaj aliaj materialoj estas ofertataj sur *optikaj diskoj aŭ laserdiskoj*⁷⁷. La Interreto liveras rapide aktualigeblajn informojn. Elektronikaj *retpoŝtaj kontaktoj* kun specialistoj kaj *diskutrondoj* helpas ĉe la materialserĉo. Eblas elektronika utiligo de publikaj bibliotekaj katalogoj kaj datenbankoj.

Pligrandiĝanta kvanto da revuoj estas *publikigata en la reto*. Tio koncernas ankaŭ *Esperantologio – Esperanto Studies (EES)*: www.math.uu.se/esperanto (20.4.03).

⁷⁴ La aliro al la kolekto eblas pere de www.iulm.it.

⁷⁵ Ekz. la kompleta *arkivo kaj la biblioteko de Esperanto-Asocio en Kulturligo de GDR* (GDREA, 1965-1991) kiel parto de la arkivo de Kulturligo troviĝas en Stiftung Archive der Parteien und Massenorganisationen der DDR beim Bundesarchiv, SAPMO, en Berlin (Fondaĵo arkivoj de la partioj kaj amasorganizaĵoj de GDR en la Federacia Arkivo).

⁷⁶ Pri la eblecoj kaj problemoj de la reto-uzo por interlingvistiko lastatempe atentigis Becker (1997; 2001) kaj Fettes (1997).

⁷⁷ La KD “espeRom”, eldonita de Germana Esperanto-Asocio (Freiburg 1996), ekz. entenas i.a. sciencajn studojn pri planlingvoj, kursojn kaj ampleksajn gramatikojn, vortarojn, specialajn bibliografiojn kaj katalogojn de bibliotekoj, ofertojn de libroservoj. Ĝi ankaŭ prezentas la praktikan aplikon de Esperanto (i.a. organizaĵoj, kongresoj kaj aliaj aranĝoj, revuoj) kaj entenas gvidilon tra la daŭre kreskanta oferto de retaj servoj. La kompaktdisko krome entenas la kompletan esperantigitan Biblion (vd. *IntI* 23, *Ipl* 23).

Maloftaj aŭ apenaŭ alireblaj publikaĵoj pri malpli konataj planlingvaj sistemoj estas skanitaj kaj tiel fariĝas denove alireblaj. Estas prezentataj novaj projektoj de planlingvoj kaj ligo-listoj pri unuopaj projektoj.

Kompreneble ankaŭ kutimaj lingvistikaj *elektronikaj servejoj* povas indiki pri interlingvistika materialo, ekz. la utiligo de la servo ‘Linguistic Abstracts On Line’ per abono de ‘Linguist List Plus’ (www.linguistlistplus.com)⁷⁸.

Sekvaj elektitaj *retpaĝaroj* donas superrigardon pri interlingvistikaj aktivaĵoj kaj havas i.a. bibliografiojn kaj multajn pluorientigajn ligojn.

1. *Center for Research and Documentation on World Language Problems* (Centro pri Dokumentado kaj Informado pri la Monda Lingvo-Problemo, CED): www.esperantico.org (en la angla kaj en Esperanto, 20.4.03).

2. *Gesellschaft für Interlinguistik e.V. (GIL)*, t.e. [germanalingva] Societo pri Interlingvistiko): www.interlinguistik-gil.de (en la germana kaj angla, 20.4.03)⁷⁹.

3. Pli kaj pli interlingvistoj en siaj *personaj retpaĝaroj* atentigas pri siaj propraj publikaĵoj kaj pri aliaj materialoj kaj havas utilajn ligojn al aliaj paĝaroj, tiel aparte la ĉina informadikisto, komputa lingvisto kaj interlingvisto *LIU Haitao* (htliu.yeah.net 20.4.03), krome la japana lingvisto *TSUGUYA Sasaki* (www.ts-cyberia.net 20.4.03) kaj la sveda lingvisto *Hartmut Traummüller* (www.ling.su.se/staff/hartmut/il.htm 20.4.03).

4. La katalogo de la *Planlingva Sekcio de la Aŭstria Nacia Biblioteko TROVANTO* utiligeblas sub www.onb.ac.at/sammlungen/plansprachen/index.htm (20.4.03). Fine de 2002 oni finis la retrospektan registradon de ĉiuj monografioj. Ĉi-tie ankaŭ troviĝas ligo al la plej ampleksa gramatiko de Esperanto, troviĝanta en la reto: “Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko” de Bertil Wennergren (www.bertilow.com, 20.4.03).

5. Martin Weichert kreis *Virtualan Esperanto-Bibliotekon* VEB: www.esperanto.net/veb/ (20.4.03).

6. Ankaŭ kreiĝas apartaj fake orientitaj retpaĝaroj, ekzemple pri la didaktiko de la instruado de Esperanto kaj la koncernaj instruiloj: www.edukado.net.

7. *Serĉmaŝinoj*, ekz. www.google.com, ebligas trovon de multaj retpaĝaroj kaj publikaĵoj. Serĉo kun la vorto ‘interlinguistics’ donis ĉe Google (20.4.03) 1270 indikojn, kaj kun ‘esperantology’ 170.

Krom grandegaj avantaĝoj la reto havas ankaŭ la malavantaĝon, ke ĝi ne estas stabila kaj ofte nesufiĉe kontrolata. Retpaĝaroj kun siaj adresoj kaj ligoj al aliaj paĝaroj povas ŝanĝiĝi kaj estas forviŝeblaj. Al ĉiu uzanto eblas meti en

⁷⁸ Mi dankas Marc van Oostendorp pro la informo.

⁷⁹ Tie vidu la eseon de Ulrich Becker (2001) pri interlingvistiko en la reto, ankaŭ publikigita en *Intl* 44.

la reton nefiltrite tekstojn kaj aliajn datenarojn kun ofte dubinda kvalito. Pro tio informoj, ricevataj per serĉmaŝinoj, ne ĉiam estas fidindaj kaj postulas kritikan ekzamenon per ekspertoj.

Problemoj pri la respekto de kopirajto kaj de aliaj aŭtoraj rajtoj en la reto ankoraŭ ne estas finsolvitaj.

8. REGISTRO DE INTERLINGVISTOJ KAJ ESPERANTOLOGOJ

Interlingvistoj kaj esperantologoj nur malofte estas registritaj en *Who's Who-Manlibroj* (Kiu-estas-Kiu-libroj). Ekzistas esceptoj.

Ekz. pri germanaj lingvistoj informas Kürschner (1994) en sia *Manlibro de Lingvistoj*. Inter la ĉefaj laborkampoj li mencias *interlingvistikon* (*planlingvo-esploradon*) kaj sub lingvoj *Esperanton* kaj referencas al la koncernaj lingvistoj (kun biografiaj kaj bibliografiaj informoj).

La 18-a eldono de *Kürschner's Deutscher Gelehrten-Kalender* (Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1996) entenas informojn pri interlingvistoj kaj prezentas iliajn detalajn bibliografiojn sur kompaktdisko. La 19-a eldono de la sama verko el la jaro 2001 (München: K.G. Sauer) en tri volumoj enhavas registron de kelkaj interlingvistoj kun etaj bibliografioj.

Tre utila estas la *Who's Who de Esperanto*, t.e. *Kiu estas Kiu en scienco kaj tekniko* de Darbellay (1981), kiu siatempe listigas 200 esperanto-sciajn sciencistojn de diversaj disciplinoj el la tuta mondo kun siaj plej gravaj publikaĵoj, inter ili ankaŭ interlingvistoj kaj esperantologoj. Aktualigita kaj grave pli-ampleksigita nova eldono estus dezirinda. Ĝi estus laŭ mi relative facile farebla per la reto.

Iom alian karakteron prezentas la kolekto de sciencistoj kun scipovo de Esperanto en la *Internacia Sciencista Dokumentaro* (T. Frank 1996), kiu estas daŭre aktualigata en la reto: www.ais-sanmarino.org (20.4.03).

LITERATURO

Mallongigoj

GIL *Gesellschaft für Interlinguistik e.V.*

IntI *Interlinguistische Informationen* (Berlin: eldonata de Gesellschaft für Interlinguistik e.V.)

IpI *Informilo por Interlingvistoj* (Rotterdam: eldonata de CED/UEA)

LPLP *Language Problems & Language Planning* (Amsterdam: eldonata de CED/Benjamins)

Se post titolo en krampoj sekvas *IpI* kaj/aŭ *IntI*, tio signifas, ke la enhavo de la verko estas detale prezentita aŭ la enhavtabelo reproduktita en la bulteno(j).

Albani, Paolo/Buonarroti, Berlinghiero (1994): *Aga magéra difúra. Dizionario delle lingue immaginarie*. Torino: Zanichelli, 478 p. (*IpI* 21, *IntI* 23).

Atanasov, Atanas D. (1983): *La lingva esenco de Esperanto*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 175 p.

Bak, Giŭan (1991): *Hanguŭwa esuxpheranthouxi hyŭngthae taejo yŭngu. A Study of Morphological Contrast of the Korean and Esperanto. Studo pri Morfologia Kontrasto de la Korea kaj Esperanto* [Seoul: Konkuk University], Seoul: Seula Esperanto-Kulturcentro, 183 p.

Barandovská-Frank, Věra (1993a): *Kybernetische Pädagogik. Klerigkibernetiko. Schriften 1973-1992 von Helmar Frank und Mitarbeitern*. Band 6, Berlin-Paderborn: Institut für Kybernetik (Bratislava: Esprima, San Marino: AIEP), 1123 p. (Listo de la publikaĵoj de Helmar Frank: p. 1057-1066).

Barandovská-Frank, Věra (1993b): *Kybernetische Pädagogik. Klerigkibernetiko. Schriften 1962-1992 von Helmar Frank und Mitautoren*. Band 7, Berlin-Paderborn: Institut für Kybernetik (Dobřichovice/Prag: KAVA-PECH, San Marino: AIEP), 1088 p. (Listo de la publikaĵoj de Helmar Frank: p. 1018-1019).

Barandovská-Frank, Věra (1995): *Enkonduka lernolibro de interlingvistiko*. Sibiu: Editura Universităţii din Sibiu, 106 p. [*IpI* 12-13, *IntI* 15-16; ekzistas ĉeĥa eldono: *Úvod do interlingvistiky*, Nitra: SAIS, 1995, 126 p.].

Bausani, Alessandro (1970): *Geheim- und Universalsprachen. Entwicklung und Typologie*. (Trad. Gustav Glaesser). Stuttgart: Kohlhammer, 175 p. [La itala originalo aperis post la germana traduko: *Le lingue inventate. Linguaggi artificiali, linguaggi segreti, linguaggi universali*. Roma: Casa Ed. Astrolabio-Ubalдини Editore, 1974, 2-a eldono 1997).

Becker, Ulrich (1996, Red.): *Translation in Plansprachen. Beiträge gehalten auf der 5. Jahrestagung der Gesellschaft für Interlinguistik, November 1995, in Berlin*. Berlin: Gesellschaft für Interlinguistik, 72 p.

- Becker, Ulrich (1997a, Red.): *Terminologiewissenschaftliche Aspekte der Interlinguistik*. Beiträge gehalten auf der 6. Jahrestagung der Gesellschaft für Interlinguistik e.V., 15.-17. November 1996 in Berlin. Interlinguistische Informationen. Beiheft 2. Berlin: Gesellschaft für Interlinguistik e.V., 51 p.
- Becker, Ulrich (1997b): “Interlinguistik im Internet”. En: Becker 1997a, p. 44-46.
- Becker, Ulrich (2001): “Interlinguistik und Internet”. En: Fiedler/Liu 2001, p. 254-277.
- Bednarz, Irena (1984): *Bibliografio de la enhavo de Scienco Revuo 1949-1978. Suplemento 1979-1982*. Varsovio: Pola Esperanto-Asocio, 78+6 p.
- Benczik, Maria (1976): “Literatura Mondo 1922-1949. Kompleta indekso”. 92 p. (aldonaĵo al la represo de Literatura Mondo, vol. 6, 1947-49, Tokio: Kooperativo por Represo de Literatura Mondo ĉe Teikyo Universitato. Anatomia Instituto de Medicina Fakultato).
- Benczik, Vilmos (1999, Red.): *Lingva Arto. Jubilea libro omaĝe al William Auld kaj Marjorie Boulton*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 217 p. [*IpI* 35, *IntI* 37].
- Blanke, Detlev (1981): *Plansprache und Nationalsprache. Einige Probleme der Wortbildung des Esperanto und des Deutschen in konfrontativer Darstellung*. Linguistische Studien 85, Akademie der Wiss. der DDR (Zentralinstitut für Sprachwiss.) Berlin, 162 p.
- Blanke, Detlev (1985): *Internationale Plansprachen. Eine Einführung*. Berlin: Akademie-Verlag, 408 p.
- Blanke, Detlev (1986, Red.): *Socipolitikaj aspektoj de la Esperanto-movado*. Budapeŝto: Hungara Esperanto-Asocio, 228 p. [Unua eldono: 1978].
- Blanke, Detlev (1990): “Interlinguistik in der DDR. Eine Bilanz”. En: *der esperantist* 26, Nr. 5(163), p. 110-117.
- Blanke, Detlev (1995): “Esperanto kaj lingvistiko – sciencpolitikaj aspektoj”. En: *Esperanto-Dokumente* 2, Osnabrück: Deutsches Esperanto-Institut, p. 3-21.
- Blanke, Detlev (1997): “The Term Planned Language”. En: Tonkin 1997, p. 1-20.
- Blanke, Detlev (1998a): “Esperanto kiel faklingvo: Terminologiaj kaj fakaplikaj aktivecoj”. En: *IpI* 7 (1998)24 (1/98), p. 9-18.
- Blanke, Detlev (1998b): “Terminology Science and Planned Languages”. En: Oeser, Erhard/Galinski, Christian (eds.): *Eugen Wüster (1898-1977). Leben und Werk – Ein österreichischer Pionier der Informationsgesellschaft. His Life and Work – An Austrian Pioneer of the Information Society*. Wien: TermNet, p. 133-168 (Pri la verko de Wüster krome vidu *IntI* 28, *IpI* 26.).

- Blanke, Detlev (1998c): “Interlinguistik und Plansprachen”. En: *Sitzungsberichte der Leibniz-Sozietät*, Bd. 21, Heft 2, p. 45-76.
- Blanke, Detlev (2000): “Einige methodologische Probleme der Geschichtsschreibung über GDREA”. En: *Esperanto und Historiographie. Esperanto-Dokumente 4*, Berlin: Deutsches Esperanto-Institut, p. 31–62 (Bibliografio pri la historiografio de la lingvo-komunumo de Esperanto: p. 55–59 kaj *IntI* 41, *IpI* 37).
- Blanke, Detlev (2001a): “Vom Entwurf zur Sprache”. En: Schubert 2001, p. 37-89.
- Blanke, Detlev (2001b, Red.): *Esperanto kaj kulturo – sociaj kaj lingvaj aspektoj: Aktoj de la 19-a Esperantologia Konferenco en la 81-a Universala Kongreso de Esperanto, Prago 1996*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 50 p.
- Bormann, Werner (1995): *Die Hamburger Interlinguistik-Vorlesung*. Kiel: Strigo, 127 p.
- Borsboom, Ed. (1976): *Vivo de Lanti*. Paris: SAT, 273 p.
- Brang, Peter/Züllig, Monika (1981): *Kommentierte Bibliographie zur Slavischen Soziolinguistik*. Band II. Bern: Peter Lang, (interlingvistikaj titoloj: p. 1142-1157).
- Bußmann, Hadumod (2002): *Lexikon der Sprachwissenschaft*. Tria aktualigita eldono. Stuttgart: Kröner, 783 p.
- Carlevaro, Tazio (1998, Red.): *Domaine de la recherche en linguistique appliquée. Deuxième Colloque d’interlinguistique. Contributions*. CDELI – La Chaux-de-Fonds. Bellinzona: Hans Dubois, 235 p. [*IpI* 25, *IntI* 27].
- Carlevaro, Tazio/Haupenthal, Reinhard (1999): *Bibliografio de Ido*. Bellinzona: Hans Dubois/Saarbrücken: Edition Iltis, 193 p.
- Catalogi Kunsttalen I (1969). *Esperanto. Catalogus van de boekerij de Nederlandse Esperantisten-vereniging “La Estonto estas nia” en van de Esperanto-collectie in de Universiteitsbibliotheek. Eerste Deel*. (Speciale Catalogi, Nieuwe Serie, No. 5), Amsterdam: Universiteitsbibliotheek, 338 p.
- Catalogi Kunsttalen II (1969). *Esperanto. Catalogus van de boekerij de Nederlandse Esperantisten-vereniging “La Estonto estas nia” en van de Esperanto-collectie in de Universiteitsbibliotheek. Tweede Deel. Tijdschriften – en Serietitels*. (Speciale Catalogi, Nieuwe Serie, No. 5), Amsterdam: Universiteitsbibliotheek, 56 p.
- Chrdle, Petr (1995, Red.): *La Stato kaj Estonteco de la Internacia Lingvo Esperanto. Prelegokolekto de la unua simpozio de la Akademio de Esperanto (Praha 1994-07-07-14)*. Dobřichovice (Prago): KAVA-PECH, 190 p. [*IpI* 14-15].
- Corret, Pierre (1908): *Utilité et possibilité de l’adoption d’une langue internationale auxiliaire en médecine*. Paris : Presa Esperantista Societo, 142 p.

- Corsetti, Renato/La Torre, Mauro (1995): “Quale lingua prima? Per un esperimento CEE che utilizzi l’esperanto”. En: *LPLP* 19, Nr. 1, p. 26-46.
- Corsetti, Renato/La Torre, Mauro (2001): “Ĉu klara strukturo estas instrua?”. En: *Planned Languages. From Concept to Reality, Part II* (ed. by Klaus Schubert). *Interface. Journal of Applied Linguistics*, 15.2., p. 179-202 (*Ipl* 43, *Intl* 45).
- Couturat, Louis/Leau, Léopold (1903/2001): *Histoire de la langue universelle (1903). Les nouvelles langues internationales (1907). Mit einem bibliographischen Nachwort (deutsch-französisch) von Reinhard Haupenthal*. Hildesheim-Zürich-New York: Olms. (dua represo de la eldonoj de 1903 1907), 576+110+8 p.
- Darbellay, Christian (1981): *Kiu estas kiu en scienco kaj tekniko*. Neuss: Autor, 275 p.
- Dominte, Constantin/Nagy, Jozefo (2000): “Interlingvistiko kaj esperantologio en Rumanio. Bibliografia skizo”. En: *Ipl* 9, Nr. 33(2/2000), p. 4-19.
- Drezen, Ernest K. (1931/1991): *Historio de la Mondolingvo*. [4. eldono, reviziita kaj komentita de S. Kuznecov], Moskva: Progreso, 452 p.
- Duc Goninaz, Michel (1987, Red.): *Studoj pri la Internacia Lingvo. Études sur la langue internationale. Studies on International Language*, Gent: AIMAV, 155 p.
- Duliĉenko, Aleksandr (1983): *Sovetskaja interlingvistika. Annotirovannaja bibliografija za 1946-1982 gg*. Tartu: Tartuskij gosudarstvennyj universitet, 88 p.
- Duliĉenko, Aleksandr (1990): *Meždunarodnye vspomogatel’nye jazyki*. Tallin: Valgus, 445 p.
- Eco, Umberto (1993): *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea*. Rom-Bari: Laterza, 426 p. [Angla traduko 1995: *The Search for the Perfect Language*, 385 p.; Germana traduko 1994: *Die Suche nach der vollkommenen Sprache*. München: Beck, 388 p.; Esperanta traduko 1996: *La serĉado de la perfekta lingvo*, 317 p.; krome tradukoj en aliaj lingvoj [*Ipl* 6-7, *Intl* 9-11].
- Eichholz, Rüdiger/Eichholz, Vilma S. (1982, Red.): *Esperanto in the Modern World. Studies and Articles on Language Problems, the Right to Communicate, and the International Language*. Bailieboro [Ontario, Canada]: Esperanto Press, 600 p.
- Esperanto-katalogo 2001 = Libroservo de UEA (2001): *Esperanto-katalogo*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 190 p.
- Fantini, Alvino E./Reagan, Timothy G. (1992): *Esperanto and Education: Towards a Research Agenda*. Washington: Esperantic Studies Foundation, 136 p.

- Fauvart-Bastoul, Marcelle L. (1902): *D'une langue auxiliaire internationale au point de vue du droit des gens*. Dijon: Rey, 150 p.
- Fettes, Mark (1997): "Interlinguistics and the Internet". En: *LPLP* 21, Nr. 2, p. 170-176.
- Fettes, Mark/Bolduc, Suzanne (1998): *Al lingva demokratio. Towards Linguistic Democracy. Vers la démocratie linguistique*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 212 p. (*Intl* 27, *Ipl* 25).
- Fiedler, Sabine (1999): *Plansprache und Phraseologie: Empirische Untersuchungen zu reproduziertem Sprachmaterial im Esperanto*. Frankfurt/M.: Peter Lang, 444 p. [*Ipl* 31, *Intl* 33].
- Fiedler, Sabine (2002): *Esperanta frazeologio*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 185 p. (*Ipl* 43, *Intl* 44).
- Fiedler, Sabine/Liu, Haitao (2001): *Interlingvistikaj Studoj. Interlinguistische Studien. Festschrift für Detlev Blanke zum 60. Geburtstag. Festlibro omaĝe al la 60-jariĝo de Detlev Blanke*. Dobřichovice: KAVA-PECH, 736 p. [kun anglaj resumoj de la 49 kontribuoj en *Intl* 39, Esperanto-resumoj en *Ipl* 39].
- Fodor, István (2000): *A világ nyelvei / foszerk*. Budapest: Akadémiai K., XVI, 1699 p.
- Forster, Peter G. (1982): *The Esperanto Movement*. (Contributions to the Sociology of Languages. 32). The Hague–Paris–New York: Mouton, 413 p.
- Frank, Tilo (1996): *Internacia Sciencista Dokumentaro 1996-1999*. Tria eldono. San Marino: AIS, 202 p.
- Gecső, Tamás/Varga-Haszonits, Zsuzsa (1998, Red.): *Memorlibro. Kolekto de prelegoj dum la solena internacia konferenco organizita okaze de la tridekjariĝo de la universitata fako Esperantologio (Budapeŝto, 17/18-04-1997)*, 508 p. [*Ipl* 27, *Intl* 29].
- Gjivoje, Marinko (1980): *Konsultlibro pri Esperantaj bibliotekoj kaj muzeoj*. Zagreb: Aŭtoro (enkondukoj en la lingvoj angla, germana, franca, kroata, rusa hungara), 55 p.
- Gledhill, Christopher (2000): *The Grammar of Esperanto. A corpus-based description*. München/New Castle: Lincom Europa, 151 p. [unua eldono 1998] (*Intl* 31, *Ipl* 32).
- Glück, Helmut (2000): *Metzler Lexikon Sprache*. Zweite, überarbeitete und erweiterte Auflage. Stuttgart-Weimar: Metzler, 817 p.
- Golden, Bernard (1993): "De 'The International Language Review' ĝis 'Ecologos' – la historio de interlingvistika periodaĵo". En: *Periodaĵoj. Bibliografia organo de Rondo Takács*. Budapest, N-ro 3 (septembro 1993), p. 2.
- Haarmann, Harald (2001): *Kleines Lexikon der Sprachen. Von Albanisch bis Zulu*. München: C.H. Beck, 455 p. (Esperanto: p. 115-118).

- Hagler, Margret, C. (1970): *The Esperanto-Language as a Literary Medium. A Historical Discussion of Esperanto-Literature 1887-1970 and Stylistic Analysis of translated and Original Esperanto Poetry*. Bloomington: Indiana University, 436 p.
- Haupenthal, Esther (1995): *Bibliografio de la verkaro de Reinhard Haupenthal*. Saarbrücken: Iltis, 51 p.
- Haupenthal, Reinhard (1968): *Enkonduko en la Librosocieton de Esperanto. Bibliografio gvidilo kun komento*. Nürnberg: Pickel, 44 p.
- Haupenthal, Reinhard (1976, Red.): *Plansprachen. Beiträge zur Interlinguistik*. Darmstadt: Wiss. Buchgesellschaft, 365 p.
- Haupenthal, Reinhard (1982): *Volapük-Bibliographie*. Hildesheim–Zürich–New York: Olms, 124 p.
- Haupenthal, Reinhard (1985, Red.): *Li kaj Ni. Festlibro por la 80a naskiĝtago de Gaston Waringhien (1901-29 Julio–1981)*. Antwerpen: TK–La Laguna, 512 p.
- Haupenthal, Irmi/Haupenthal, Reinhard (2000, Red.): *De A al B. Festlibro por André Albault*. Schliengen: Edition Iltis, 281 p.
- Heil, Anett (1999): *Grammatische Reduktion in Franko-Kreolsprachen und Plansprachen*. (Rostocker Romanistische Arbeiten, Band 2). Frankfurt/Main et al.: Peter Lang, 220 p. (*IpI* 32, *IntI* 34).
- Hube, Walter/März, Herbert (1975): *Alfabeta katalogo pri la kolektoj de Internacia Esperanto-Muzeo en Wien. Parto II (M-Z)*. Wien: Internacia Esperanto-Muzeo en Wien/Österreichische Nationalbibliothek, 378 p.
- Hübler, Axel (1985): *Einander verstehen. Englisch im Kontext internationaler Kommunikation*. Tübingen: Gunter Narr, 263 p.
- Isaev, Magomet I. (1976, Red.): *Problemy interlingvistiki. Tipologija i evoljucija meždunarodnyh iskusstvennyh jazыkov*. Moskva: Nauka, 157 p.
- Isaev, Magomet I. (1991, Red.): *Problemy meždunarodnogo vspomogatel' nogo jazыka*. Moskva: Nauka, 260 p. (*IntI* 3-4).
- Jansen, Wim (2003, aperonta): *Elementen uit de Interlinguïstiek*. Amsterdam: Universitato.
- Janton, Pierre (1973): *L'Espéranto. (que sais-je? 1511)*. Paris: Presses universitaires de France, 127 p. (4-a eldono 1994).
- Janton, Pierre (1993a): *Einführung in die Esperantologie*. (El la franca trad. Günther Becker). Hildesheim: Olms, 104 p. (2-a eldono). [Bibliografie aktualigita kaj prilaborita estas la angla eldono, kiu superas la originalon kaj alilingvajn tradukojn = Janton 1993b].
- Janton, Pierre (1993b): *Esperanto. Language, Literature, and Community*. Ed. by Humphrey Tonkin. Translated by Humphrey Tonkin, Jane Edwards, and Karen Johnson-Weiner. Albany: State University of New York Press, 169 p.

- Jüttner, Irmtraud (1990): *Bibliographie zur Sprachwissenschaft der DDR für das Jahr 1989 (mit einem Nachtrag für 1988)*. (Sprachwissenschaftliche Informationen Nr. 14). Berlin: Akademie der Wissenschaften der DDR, Zentralinstitut für Sprachwissenschaft, 323 p.
- Kiselman, Christer/Mattos, Geraldo (2001, Red.): *Lingva Planado kaj Leksikologio*. Kontribuajoj al internacia simpozio, Zagrebo 2001 07 28-30. Language Planning and Lexicology. Proceedings of an international symposium. Chapecó/Brasilia-DF: Fonto, 286 p. [*Ipl* 38, *Intl* 41].
- Knöschke, Linde/Kolbe, Ino (1997): *“der esperantist” 1(1965)-164(1990). Register Teil I*. Berlin: Gesellschaft für Interlinguistik e.V., 123 p.
- Knowlson, James (1975): *Universal Language Schemes in England and France, 1600-1800*. Toronto:University of Toronto Press, 302 p.
- Kökény, Lajos/Bleier, Vilmos (1933-34/79, Red.): *Enciklopedio de Esperanto*. Budapest: Literatura Mondo, 600 p. (2-a eldono:1979, Budapest: Hungara Esperanto-Asocio).
- Kolbe, Ino (1996): *Zur Geschichte des Deutschen Arbeiter-Esperanto-Bundes in Leipzig (West Sachsen). Teil I und II. Von den Anfängen bis zum Verbot 1933. Teil I: Von den Anfängen bis zum “Völkerspiegel” (1924), 64 + VIII p; Teil II: 1925 bis zum Verbot (1933). Eine kommentierte Dokumentation. Herausgegeben, kommentiert und bearbeitet von Detlev Blanke. 135+24 p. (*Ipl* 21, *Intl* 23).*
- Kolbe, Ino (1998): *“der esperantist” 1 (1965) – 164 (1990). Register Teil II*. Berlin: Arbeitsgruppe Geschichte des Esperanto-Verbandes der DDR, 117 p.
- Košecký, Stanislav (1987, Red.): *Problémy interlingvistiky. Zborník materiálov z interlingvistického seminára (Vysoké Tatry 20.-22. mája 1987)*. Bratislava: Jazykovedný ústav L. Štura SAV /Slovenský esperantský sväz/Český esperantský sväz, 180 p.
- Košecký, Stanislav (1990, Red.): *Problémy interlingvistiky II*. Bratislava: Jazykovedný ústav L. Štura SAV/Slovenský esperantský sväz, 127 p. (*Intl* 3-4).
- Koutny, Ilona /Kovács, Márta (1997, Red.): *Struktura kaj Socilingvistika Esploro de Esperanto. Memore al profesoro István Szerdahelyi*. Budapest: Steleto & ILEI, 161 p. [*Ipl* 21, *Intl* 27].
- Kürschner, Wilfried (1994, Red.): *Linguistenhandbuch. Biographische und bibliographische Daten deutschsprachiger Sprachwissenschaftlerinnen und Sprachwissenschaftler der Gegenwart*. Tübingen: Narr, 2 Vol., 1191 p.
- Kuznecov, Sergej N. (1982a): *Osnovy interlingvistiki*. Moskva: Izd. Univ. Družby narodov, 107 p.
- Kuznecov, Sergej N. (1982b): *Osnovy ponjatija i terminy interlingvistiki*. Moskva: Izd. Univ. Družby narodov, 80 p.

- Kuznecov, Sergej N. (1984): *Napравlenija sovremennoj interlingvistiki*: Moskva: Izd. Univ. Družby narodov, 99 p.
- Kuznecov, Sergej N. (1987): *Teoretiĉeskie osnovy interlingvistiki*. Moskva: Izd. Univ. Družby narodov, 207 p.
- Lapenna, Ivo/Lins, Ulrich/Carlevaro, Tazio (1974, Red.): *Esperanto en perspektivo. Faktoj kaj analizoj pri la internacia lingvo*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 843 p.
- Large, Andrew (1985): *The Artificial Language Movement*. Oxford: Basil Blackwell, 239 p.
- Libert, Alan (2000): *A Priori Artificial Languages*. München: Lincom Europa, 139 p. (*IpI* 43, *IntI* 45).
- Libert, Alan (2003): *Mixed Artificial Languages*. München: Lincom Europa, 106 p. (*IntI* 46, *IpI* 44).
- Lins, Ulrich (1988a): *Die gefährliche Sprache. Die Verfolgung der Esperantisten unter Hitler und Stalin*. Gerlingen: Bleicher, 326 p.
- Lins, Ulrich (1988b): *La danĝera lingvo. Studoj pri la persekutoj kontraŭ Esperanto*. Gerlingen: Bleicher, 546 p. (represo 1990, Moskva: Progreso, kun postparoloj de Sergej Kuznecov kaj Detlev Blanke).
- Lins, Ulrich (1995): “Die Hodler-Bibliothek in Rotterdam”. En: *IntI* 4, 17-18 (5-6/95), p. 8-11.
- Lins, Ulrich (1998) : “Das Esperanto-Archiv im Fritz-Hüser-Institut”. En: *Mitteilungen des Förderkreises Archive und Bibliotheken zur Geschichte der Arbeiterbewegung*, Nr. 13 (März 1998), Berlin, p. 2-4.
- Lins, Ulrich (2002): “Trezoroj en la reto”. En: *Esperanto* 95, 12 (1154), p. 251 [*IpI* 42].
- Lipari, Michela (1999, Red.): *IKU. Internacia Kongresa Universitato. Berlino 31 julio–7 aŭgusto 1999*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 83 p.
- Lipari, Michela (2000, Red.): *IKU. Internacia Kongresa Universitato. Tel Avivo 26 julio–1 aŭgusto 2000*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 94 p.
- Lipari, Michela (2001, Red.): *IKU. Internacia Kongresa Universitato. Zagrebo 21-28 julio 2001*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 96 p.
- Liu, Haitao (2001): “Informadika aspekto de interlingvistiko”. En: Fiedler/Liu 2001, p. 147-171.
- Lloancy, Marie-Thérèse (1985): *Esperanto et jeu de mots dans l'œuvre de Raymond Schwartz (1894-1973)*. Paris: Université René Descartes. U.E.R. de Linguistique Générale et Appliquée, 1200 p.
- Lobin, Günter (2002) : *Ein Sprachmodell für den Fremdsprachenunterricht. Der propädeutische Wert einer Plansprache in der Fremdsprachenpädagogik*. Aachen: Shaker, 237 p.

- Lo Jacomo, François (1981): *Liberté ou autorité dans l'évolution de l'espéranto*. Disertacio. Paris (Sorbonne). Pisa: Aŭtoro, 384 p.
- Maat, Jacob (1999): *Philosophical Languages in the Seventeenth Century: Dalgarno, Wilkins, Leibniz*. Amsterdam: Universiteit, Institute for Logic, Language and Computation, 341 p. [*IntI* 34, *IpI* 32].
- Maitzen, Hans Michael/Mayer, Herbert/Tišljár, Zlatko (1994, Red.): *Aktoj de Internacia Scienca Simpozio "Esperanto 100-jara"*. Universitato de Vieno, 28.-30.10.1987. Wien: Pro Esperanto/Malibor: Interkulturo, 250 p. [*IpI* 10-11, *IntI* 15-16].
- Malovec, Miroslav (1999, Red.): *Modernaj rimedoj de komunikado*. (Aplikoj de Esperanto en scienco kaj tekniko, 1). Dobřichovice : KAVA-PECH, 193 p. [*IntI* 36].
- Manders, W.[ilhelmus] J.[ohannes] A.[rnoldus] (1947): *Vijf kunsttalen. Vergelijkend onderzoek naar de waarde van het Volapük, Esperanto, Ido, Occidental en Novial*. Purmerend: Muusses, 386 p.
- Manders, W.[ilhelmus] J.[ohannes] A.[rnoldus] (1950): *Interlingvistiko kaj esperantologio*. Purmerend: Muusses, 77 p. (parto [p. 12-19] en germana traduko en Hauptenthal 1976, p. 234-242; represo 1980, Saarbrücken: Iltis).
- Máthé, Árpád (1993): Bibliografio de planlingvaj periodaĵoj. En: *Periodaĵoj. Bibliografia organo de Rondo Takács*. Budapeŝt. N-ro 1 (julio 1993), p. 2.
- Mattos, Geraldo (1987, Red.): *Centjara Esperanto*. Chapéco: Fonto, 240 p.
- Mattusch, Max Hans-Jürgen (1999): *Vielsprachigkeit: Fluch oder Segen für die Menschheit? Zu Fragen einer europäischen und globalen Fremdsprachenpolitik*. Frankfurt/Main: Peter Lang, 321 p. [*IpI* 28, *IntI* 30].
- McCoy, Roy (2002, Red.): *IKU. Internacia Kongreso Universitato. Fortalezo, Brazilo, 3-10 aŭgusto 2002*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 123 p.
- Mel'nikov, Alexandr S. (1990): Principy postroenija i funkcional'nogo razvitija planogo meždunarodonogo jazyka v sovremennoj interlingvistika. Disertacio. Tarty/Minsk, 196 p.
- Menade... (1998) = *Menade bal, püki bal. Festschrift zum 50. Geburtstag von Reinhard Hauptenthal*. Saarbrücken: Edition Iltis, 1998, 487 p.
- Minnaja, Carlo (2001, Red.): *Eseoj memore al Ivo Lapenna*. Kopenhago: T. Kehlet, 417 p.
- Monnerot-Dumaine, M.[arcel] (1969): *Précis d'interlinguistique générale et spéciale*. Paris: Librairie Maloine, 210 p.
- Neergaard, Paul (1942/1979): La esperantologio kaj ties disciplinoj. Taskoj kaj rezultoj. En: *Tra densa mallumo*, Kopenhago, p. 37-64 (Represo: Saarbrücken, Sarlanda Esperanto-Ligo 1979).
- Noltenius, Rainer (1993, Red.): *Den Arbeitern aller Länder eine Sprache! Illustrierte Geschichte der Arbeiter-Esperanto-Bewegung. Al la laboristoj*

- en ĉiuj landoj unu lingvon! Ilustrita historio de la Laborista Esperanto-Movado.* Informationen 37/93. Katalog zur Ausstellung des Fritz-Hüser-Instituts Dortmund. Dortmund: Fritz-Hüser-Institut für deutsche und ausländische Arbeiter-Literatur, 113 p. (Germana, Esperanta) (*IntI* 6, *IpI* 6-7).
- Nuessel, Frank (2000): *The Esperanto Language.* New York, Ottawa, Toronto: Legas, 153 p. [*IpI* 35, *IntI* 36].
- Ockey, Edward (1982): *A Bibliography of Esperanto Dictionaries. Bibliografio de Vortaroj.* Banstead: La aŭtoro, 238 p.
- Papaloizos, Lilli (1992): *Ethnographie de la communication dans un milieu social exolingue. Le Centre Culturel Espérantiste de La Chaux-de-Fonds (Suisse).* Bern et al.: Peter Lang, 254 p.
- Pataki-Czeller, Mária (1991): *Katalogo de la Esperanto-Kolektaĵo de Károly Fajszí Budapest. Libroj. Parto I.* Budapest: Országos Idegennyelvű Könyvtár, 542 p.
- Pei, Mario (1968): *One Language for the World.* New York: Biblio and Tannen, 291 p.
- Perrenoud, William (2002): IALA: Conférence de recherches linguistiques. Meeting of Linguistic Research. Procès-Verbaux. Genève, 20 Mars–3 Avril 1930. Editoris kun antaŭparolo, indekso, notoj kaj bibliografio Reinhard Hauptenthal. Schliengen: Edition Iltis, 158 p.
- Philippe, Benoît (1991): *Sprachwandel bei einer Plansprache am Beispiel des Esperanto.* Konstanz: Hartung-Gorre, 362 p.
- Phillipson, Robert (1992): *Linguistic Imperialism.* Oxford: Oxford University Press, 365 p. [*IpI* 21, *IntI* 23].
- Phillipson, Robert (2003): *English-only Europe?* London–New York: Routledge, 240 p. [*IntI* 46, *IpI* 45].
- Pinter, Ana-Maria (1999, Red.): *Kybernetische Pädagogik. Klerigkibernetiko. Einführende, weiterführende und wertende Schriften. Enkondukaj, progresigaj kaj pritaksaj tekstoj von/de Helmar G. Frank.* Dobřichovice/Praha: KAVA-PECH, München: KoPäd, 1159 p. (Listo de publikaĵoj de Helmar Frank: p. 1133-1141).
- Piron, Claude (1994): *Le défi des langues: Du gâchis au bon sens.* Paris: Éditions L'Harmattan, 334 p. [*IpI* 10-11, *IntI* 13-14].
- Pluhař, Zdeněk (1999): "Tom da historio de AEST". En: Malovec 1999, p. 9-13.
- Pluhař, Zdeněk (2001, Red.): *Fakaj aplikoj de Esperanto.* (Aplikoj de Esperanto en scienco kaj tekniko, 2). Dobřichovice: KAVA-PECH, 157 p. [*IpI* 39].
- Pluhař, Zdeněk (2003, Red.): *Fakaj studoj en Esperanto.* (Aplikoj de Esperanto en scienco kaj tekniko, 3). Dobřichovice: KAVA-PECH, 145 p.

- Rašić, Nikola (1994): *La rondo familia. Sociologiaj esploroj en Esperantio*. Pisa: Edistudio, 192 p. [*Ipl* 17]
- Régulo Pérez, Juan (1992): *Rikolto*. Editoris Reinhard Haupenthal kaj Gaston Waringhien. Chapecó (SC)-Brazilo: Fonto, 596 p. [*Ipl* 4].
- Rondo Takács (1992): *Inventaro de planlingvistikaj periodaĵoj*. Sant Pau d'Ordal: Hispana Esperanto-Muzeo, 123 p.
- Sakaguchi, Alicja (1998): *Interlinguistik. Gegenstand, Ziele, Aufgaben, Methoden*. Frankfurt/M. et al.: Peter Lang, 492 p. [*Ipl* 25, *Intl* 27].
- Schubert, Klaus (1989a, Ed.): *Interlinguistics. Aspects of the Science of Planned Languages* (Trends in Linguistics. Studies and Monographs 42). Berlin-New York: Mouton de Gruyter, 348 p.
- Schubert, Klaus (1989b): "Interlinguistics – its aims, its achievements, and its place in language science". En: Schubert 1989a, p. 7-44.
- Schubert, Klaus (1996): "Zum gegenwärtigen Stand der maschinellen Übersetzung". En: Becker 1996, p. 14-33.
- Schubert, Klaus (1999): "DLT: Resuma raporto". En: *Ipl* 8, N-ro 28 (1/99), p. 1-3.
- Schubert (2001, Ed.): *Planned Languages: From Concept to Reality. Interface*. Brüssel: Hogeschool voor Wetenschap en Kunst, 257 p. (anglaj resumoj en *Intl* 45, Esperanto-resumoj en *Ipl* 43).
- Serta gratulatoria in honorem Juan Régulo. II. Esperantismo*. La Laguna: Universidad de la Laguna, 1987, 790 p. [*Ipl* 4].
- Silagi, Denis (1996): "Der Name 'Interlingua'". En: *Intl* 5, 20(2/96), p. 6-10.
- Skutnabb-Kangas, Tove (2000): *Linguistic genocide in education – or world-wide diversity and human rights? Mahwah-New Jersey-London: Lawrence Erlbaum Ass.*, 785 p. [*Ipl* 35, *Intl* 35].
- Smith, Karin/Haake, Susan (1978): *Catalog of the George Alan Connor Esperanto Collection*. Oregon: University of Oregon Library, Special Collections Division, 120 p.
- Steiner, Hugo (1957): *Katalogo pri la kolektoj de Internacia Esperanto-Muzeo en Wien. Parto I. Sistema katalogo pri la Esperanto-presaĵoj laŭ la Internacia Dekuma Klasifiko*. Wien: Internacia Esperanto-Muzeo/Österreichische Nationalbibliothek (nepaĝumita).
- Steiner, Hugo (1958): *Katalogo pri la kolektoj de Internacia Esperanto-Muzeo en Wien. Parto II. Sistema katalogo pri la presaĵoj de la Ne-Esperanto-Artefaritaj Lingvoj (Volapük, Ido, Interlingue, Interlingua ktp.) laŭ la Internacia Dekuma Klasifiko*. Wien: Internacia Esperanto-Muzeo/Österreichische Nationalbibliothek, 93 p.
- Steiner, Hugo (1969): *Alfabeto katalogo pri la kolektoj de Internacia Esperanto-Muzeo en Wien. Parto I (Literoj A-L de la verkoj troveblaj en la*

- biblioteko, escepte la gazetojn*). Wien: Internacia Esperanto-Muzeo en Wien, 462 p.
- Stenström, Ingvar (1997): *Occidental-Interlingue. Factos e fato de un lingua international*. Varberg: Societate Svedese pro Interlingua, 40 S. (Bibliografio de la publikaĵoj en Occidental-Interlingue: p. 28-34, represita en *Ipl* 45).
- Stillman, Robert E. (1995): *The New Philosophy and Universal Languages in Seventeenth-Century England: Bacon, Hobbes, and Wilkins*. Lewisburg: Bucknell University Press; London: Associated University Presses, 359 p. [*Ipl* 28, *Intl* 30].
- Stocker, Frank (1996): *Wer spricht Esperanto? Kiu parolas Esperanton?* München-Newcastle: Lincom Europa, 150 p.
- Stojan, Petr E. (1929/1973): *Bibliografio de Internacia Lingvo*. Genève: Universala Esperanto-Asocio, 560 p. (Enkondukoj en la lingvoj franca, germana, angla, Esperanto). (Represo: Hildesheim: Olms, 1973).
- Strasser, Gerhard F. (1988): *Lingua Universalis. Kryptologie und Theorie der Universalsprachen im 16. und 17. Jahrhundert*. Wiesbaden: Harrassowitz, 291 p.
- Symoens, Edward (1989): *Bibliografio de universitataj kaj altlernejaj diplom-verkoj, disertacioj kaj tezoj pri Esperanto kaj interlingvistiko. Bibliographie: Thèses et dissertations universitaires ou d' instituts superieurs sur l'espéranto et l'interlinguistique. Dissertations and theses on Esperanto and interlinguistics: A bibliography*. Rotterdam: Universala Esperanto Asocio, 160 p.
- Symoens, Edward (1995): *Bibliografio de Disertacioj pri Esperanto kaj Interlingvistiko. Suplemento*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 63 p.
- Szerdahelyi, István (1977): *Bábelről a világnyelvig*. Budapest: Gondolat, 415 p.
- Szerdahelyi, István (1980, Red.): *Miscellanea interlinguistica*. Budapest: Tankönyvkiadó, 513 p.
- Takács, Jozefo (1934): *Katalogo de la Esperanto-gazetaro*. Jablonné n. Orl.: Ant. Prařák, 166 p.
- Tauli, Valter (1968): *Introduction to a theory of language planning*. Uppsala: Almqvist & Wiksells, 227 p.
- Tonkin, Humphrey (1977): *Esperanto and International Language Problems: A Research Bibliography*. Washington: Esperantic Studies Foundation, 45 p.
- Tonkin, Humphrey (1997, Ed.): *Esperanto, Interlinguistics, and Planned Language*. Lanham–New York–Oxford: University Press of America/ Rotterdam-Hartford: Center for Research and Documentation on World Language Problems, 232 p. [*Intl* 27].
- Tonkin, Humphrey/Fettes, Mark (1996): *Esperanto Studies: An Overview*. Esperanto Document 43a, Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 16 p.

- Umeda, Yosimi (1987, Red.): *Plena Raporto. Socilingvistikaj Aspektoj de la Internacia Lingvo – kun aparta konsidero pri la lingva diverseco en la mondo. (Internacia Simpozio honore al la Centjara Jubileo de Esperanto, 5.-7.8.1986, Tokio)*. Tokio: Japana Esperanto-Instituto, 205 p. [En la japana kaj Esperanto].
- Vatré, Henri (1988): *Indekso por la nica literatura revuo (1955/56–1961/62)*. Saarbrücken: Artur E. Iltis, 16 p.
- Vitali, Daniele (1998, Red.): *La linguistica, le lingue pianificate e l'Esperanto. Centodieci anni di storia*. Speciala eldono de “l’esperanto” (Roma), 29, Nr.3, 80 p. [*Ipl* 25, *IntI* 27].
- Wandel, Amri (1998, Red.): *Internacia Kongresa Universitato, 1-7 aŭgusto 1998, Montpellier, Francio*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 88 p.
- Waringhien, Gaston (1989): *Lingvo kaj vivo. Esperantologiaj eseoj (Dua reviziita eldono kun apendico)*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 452 p. [1-a eldono: 1959].
- Wells, John C. (1978): *Lingvistikaj aspektoj de Esperanto*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 76 p. (germana traduko: (1987): *Linguistische Aspekte der Plansprache Esperanto* (El Esperanto tradukis Günther Becker), Saarbrücken: Saarländischer Esperanto-Bund, 101 p.
- Wojtakowski, Edward T. (1979): *Decimala katalogo de la planlingva literaturo ĉe universitata biblioteko de la Katolika Universitato en Lublino (K.U.L.). Katalog dziesiętny księgozbioru esperanckiego w bibliotece uniwersyteckiej K.U.L.* Romo-Lublino: I.K.U.E.-Centro, 303 p.
- Wood, Richard E. (1982): *Current Work in the Linguistics of Esperanto*. Esperanto Documents 28 A. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 47 p.
- Wüster, Eugen (1931): *Internationale Sprachnormung in der Technik. Besonders in der Elektrotechnik. (Die nationale Sprachnormung und ihre Verallgemeinerung)*. Berlin: VDJ, 507 S. [3-a eldono 1970, Bonn: Bouvier.] Triono de la verko koncernas planlingvojn.

Tiu ĉi dokumento celas plifaciligi la aliron al fakliteraturo, atentigante pri la multspecaj materialfontoj, kiujn indas eluzi por interlingvistikaj kaj esperantologiaj esploroj. Krom monografioj, tio aparte koncernas malpli konatajn antologiojn, festlibrojn, konferencaktojn, universitatajn disertaciojn, krome iom novajn kaj malpli novajn planlingvajn periodaĵojn. Ĝi i.a. mencias ĝeneralajn kaj specialajn interlingvistikajn bibliografiojn, bibliografie orientitajn bultenojn kaj periode aperantajn internaciajn bibliografiojn kun interlingvistikaj sekcioj.

DETLEV BLANKE (1941-) doktoriĝis (1976) kaj habilitaciis (1985) pri interlingvistikaj temoj; instrukomisiito pri interlingvistiko en Humboldt-Universitato (Berlin), prezidanto de *Gesellschaft für Interlinguistik e.V.*, ano de la redaktaj komitatoj de *Language Problems & Language Planning (LPLP)* kaj *Esperantologio – Esperantic Studies (EES)*, estrarano de Centro de Esploro kaj Dokumentado pri la Monda Lingvo-Problemo (CED).

Sur la kovrilo